Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«Свет» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 8 НОЯБРЬ, 1980 ШУ. • № 134 (6284). • Мах 2 кепик.

ОКТЯБРА НАЬКЪАГIА — КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

ЦIеча майдан тIа хинна военни паради къахьегамхой демонстрации

Цlей даькъала хилда шун, вошкъостий!

Сийлахь-боккха Октябрь даькъала хилба!

63 шу да из моаршал деке, бакъда хьалхагIа а санна вай дог тохадолийташ тIаддуташ да из. ХIана аьлча Советий мохк — дунен тIа эггара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьакийнача денал гаргагIен дезагIен цIей доацандаь.

Советски халкъо Октябра шу дузача дийнахьа мах бу чаккхбаьккхача наькъа, доккхал ду коталоний, керда лакхаленаш белгалъю. Вай бIубенна дIахьалхашкахьа ахар хьакхайнадир КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева: «...Вай мохк 80-ча шерашка чу болл низ бола экономически Iилма - техническими потенциал, лакха говзал йола кадраш йолаш. Кхоанега бIубенна хьеж вай».

ХIанзара Октябра цIей дезду КПСС XXVI съезд хилелехьа хьелха. Партийни форума кийчо ярца белгалйоал мехка вахара ерригa ритм. Цудухьа «Октябрь», «Съезд» яха дешаш тахан шоайла вIашин къоастаде йиш йолаш дац. Уж дешаш дукхазза бIаргагу цIей дезде кийчъяьча ЦIеча майдан тIа, хIаьта 7 ноябре укхаза хилар Московски гарнизона бIуна паради Москвай къахьегамхой викалий демонстрацин.

ГУМ-а хьалхарча оагIон тIа хьалтеха доал Владимира Ильича портрет. Цун уллув ши панно я — истори вай замеси вIашин юваш — «Сийлахь-боккха Октябрь» а «Коммунизм котъяргъяь» а яхаш. Пулеметни ленташ хьерчача матросо, салте, шинель тIаювхача ахархочо паргIатонни кразан тIехьа доаттабеча къовсама эстафета («парте политика кхоачашъергъя!» яха дешаш тIадола байракх кура айьча) Iилманхочунга, колхозхочунга, болхлочунга дIалуш санна хетийт.

Кремлевски пена тIа я СССР Герб, союзни республикай гербаш. Лакхха урагIъяхийта я СССР цIе байракх. Майдана доаххала ягIа пхийтта союзни республикий байракх.

Хьаьший трибунаш тIа гулбеннаб партеи революцеи ветеранаш, граждански Сийлахь-боккхача Даймехкен тIемай турпалаш, хьалхарча пятилеткай ударникаш, производстве хьалхалаттараш, Iилмаи культурай деятелаш, космонавташ. Укхаза ба СССР-ре аккредитаци яь бола дипломатически представительствашта нерте латтараш.

ЧIоагIа дIаьхдаь тIоараш детташ москвичашеи столица хьаьшашеи тIаьц Коммунистически партеи Советски пачхьалкхени кулгалхой. Мавзолея централни трибуна тIа хьалтIабовл новкъостий **Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русанов.** Укхаза ба гIорбаьнна советски военачальникаш.

Мавзолея трибуна тIа ва социалистически Эфиопе Хампа йолча военни административни совета (ВВАС) председатель, Эфиопе къахьегамхой парти вIашагIехьяйнхара йолча комиссе (КОПТЭ) председатель **Менгисту Хайле Мариам.**

Iуйрийна 10 сахьт даьлад Спасски башне пагIарашкара хьайийллача машинаца дравоал КПСС ЦК Политбюро член, СССР оборона министр Советски Союза Маршал **Д. Ф. Устинов.** Исторически музея оагIорахьаре цунна дуьхьала йоагIа парада командующи тIаьIагIа машина. Мавзолеяна юкхе Ленина орден лелаеча Московски военни округа бIуна командующи эскара инарала В. Л. Говорова рапорт лу. Из хьа а мийце бIуна го боаккх министра, цар цIей даькъала а дуяцаш. «Ура!» яхаш жоп лу цар.

БIувта хьежачул тIехьагIа СССР оборона министра Мавзолея трибуна тIа хьалтIа а валле къамаьл ду.

Кердача йизаца майдан тIа гIолла дек кхозза оалаш доала «Ура!». Хьахоз артиллерийски салюта залпаш. ВIашагIтехача оркестро йоаккх Советски Союза Гимн.

Исторически музея оагIорахьара хьехоз барабаний гата. ТрадицегIа бIуна парад хьаелл барабанщикийн фанфаристийн колонна — Московски военно-музыкальни школе дешабагIараша.

Мавзолеяна юхе гIолла чаккхбовл М. В. Фрунзе цIерагIча военни академе, В. И. Ленина цIерагIча военно-политически академе, Ф. Э. Дзержинске цIерагIча военни академе, Советски Союза Маршала Р. Я. Малиновске цIерагIча бронетанкови бIуна военни академе, В. В. Куйбышева цIерагIча военно-инженерни академе, Советски Союза Маршала С. К. Тимошенко цIерагIча химически лоралра военни академе, Ю. А. Гагарина цIерагIча тIема-фегарча академе, профессора Н. Е. Жуковске цIерагIча тIема-фегарча инженерни академе дешабагIараш.

ЦIе седкъа тIа латтача кIай-сигалбессача байракха кIал боагIа П. С. Нахимова цIерагIча Лаккхерча Черноморски тIема-форда училище дешабагIараш. Укх шера параде ТIема-Форда Флота викалаш хила сий кхаьчад царга.

Марше ба парашютисташ-десантникаш. Царна тIехьа боагIа Моссовета цIерагIча Московски Лаккхерча пограничнийи командни училища курсанташ, форда-гIашлой, Ф. Э. Дзержинске цIерагIча девизе бIухой. Трибунаш тIа латтараша безаме тIаьц Московски Калинински суворовски военни училищашка дешабагIараш, Ленинградера къона пахимовцаш.

Цхьаькха колонна — РСФСР Лакхехьарча Совета цIерагIча Московски Лаккхерча обще-войсковой командни училища курсанташ. Цар эггара хьалха 1918 шера 1 Майна хетальча военни параде дакъа лаьцад. Цу хана денз ЦIеча майдан тIа мел хулача парадашка дакъа лоацаш хьайоагIа из училище. Аьлха 1941 шера ноябре мара параде дакъа ца лоацаш бисаба училище дешабагIараш. Къаьсттача полка юкъе а болаш столицана юхе, гIоръяьнача панфиловски дивизеца оагIох оагIув а теха латташ хиннаб уж.

Цхьан юкъа сатем оатт майдан тIа. Гаьнара хьахоз моторий тата. ТIема машинаш тIеи бронетранспортерашта тIаьгIаш хьайоагIа Н. И. Калинина цIерагIча Тамански мотострелкови гвардейски дивизе подразделенеш. Эггара хьалхарчарца цунна енна «Гвардейски» яха сийлен цIи. Дивизе ткъаь итт соагIа бIухочоа енна Советски Союза Турпал яха йоккха цIи.

Таманцашта тIехьа боагIа фегара-десантни бIухой. Хьахоз тIа-тIа чIоагIлуш латта танкови двигателий тата: юхе кхоачаш латт гвардейски Кантемировски дивизе тIема машинаш.

Марше я артиллери. ТIема шерашка цIаккха а доаргдоаца сий даьккхад цо. ХIанз артиллере тIема низ Iалаьмате чIоагIа алсамбаьннаб. Цунна дола тешал да ЦIеча майдан тIа гIолла хьайоагIа хIанзара гаьнна доа де йиш йола йоккхий топаш, реактивни установкаш.

Парада строе я ПВО бIуна зенитно-ракетни подразделенеш. Коммунистически партеи дерригача халкъон йоахкхо яр бахьан долаш мехка противовоздушни оборона бIу эггара толашагIча тIема техникаца Iалашбаь ба. Царга я управлени ёча ракетий автоматизированни комплексаш, ракеташ тIайола истребителаш-перехватчикаш. Шоаш лоргеча объекташ тIа дукха гаьна йола самолеташ, лакха е лоха уж яле а, хаоттам моллагIа бале а хIалакъе могаргдолаш я уж.

Парада доакъошкошта юкъе я ПВО Ленина орден лелаеча гвардейски зенитно-ракетни Путиловско-Кировски полка подразделенеш. Цу полка историе хьабоаьзийт ПВО бIуно хьабена тIема никъ. Граждански тIема шерашка доазол дехьарча интервенташца даьча тIемашка дакъа лоацаш хиннача В. И. Ленина укхазагIа хьаяьча самолеташта духьаларча батарея парда тIа вIашагIъеладар из полк.

ХьайоагIа тактически а оперативно-тактически а ракеташ. Ракетчикий личний составо даьхача толамий лакха мах баьб партеи Советски пачхьалкхенон. Дукхача бIухошта енна ордена ши медалаши. Практически тIема герз кхувсача лакха оценкаш яьхай ракетчикаша.

Советски Эскарон ТIема-Форда Флотон Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дизар тIемен политически кийчоеча. КПСС XXVI съезда даха ма доагIара накъа дахара йоарикаьча социалистически яхье керда толамаш дахарца белгалдаьккхал. Боарем боацаш чIоагIа халкъа, хьамсарча Коммунистически партена мугIахьа бола уж массаза а кийча ба шоай патриотически а интернациональни а декхар кхоачашде — Даьхе, социализмана карагIдаьнна сийлахь доккхий хIамаш лорадара дIаистта. Трибунана хьалхашка гIолла чакхъяьлар заьр саг юкъебоагIа вIашагIтеха своднии военни оркестр. Военни парад чаккхйоал.

Фанфараш ех. Массазарча басарашта юкъе къаьгта белгалдоалаш да керттердар — цIе дар. Майдан тIа — демонстраце юкъагIа доагIошдой. Кхьалхашка лел «63» яха цифраши «Октябрь» яха дош.

МугIараш тIа айдаь даь Маркса, Энгельса, Ленина портреташ. ЦIаккха а лергбоацаш ба социалистически Даймехка вахара программа а хинна дIаэтта цар хьехам. Демонстрантий бе — Советски Союза Коммунистически парти — кулгалдун лостам телеи советски общества низа — даькъала юцаш дола транспаранташ. ЦIеча кIаьдих гон баь да КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева портрет. Сайрда лелх «Хоастам хилба КПСС-а!» яха лозунг оттадеш дола дешаш.

Хьанкхайнабу Октябрьски тIаьхьехам: «Даха ма доагIара накъагIоргда вай КПСС XXVI съезда!»

Октябра цIейта парте даь тIаьхьехамаш мехка историе лоархIамеча этапашка чакхдоакаргдолча гIулакхий программа а хулаш дIаийттад халкъа. 1927 шера хацкъа боахам дегIабоалабара эггара хьалхарча пхе шера вIаьнах йола Директиваш тIаийцача ВКП(б) XV съезда хьалхашка революце итт шу дизара хетадаь лозунгаш дIакхайкадир парте. Царех цхьание йоахар: «СССР — дерригача къамий вежарашха йола цхьоагIо а уж экономически культурни гIулакхашта дегIаахара йиза торо Iалашъеш йола, ше моргт дунен тIа цаI мара йоаца пачхьалкхе. Цу хана юххьанцарча пятилеткана кийчо еш яр къона республика. Тахан дегIаенача социализма мохк иттлагIа пхе шера план толаме чакхйоаккхаш боал. Итт пятилетка — историена йIаьха ха яц, тIаккха, цу юкъах даьр мелдад!

ДIадахача шераш баьхдир парте кийчъяь экономически стратеги нийса хилар. Арахьарча политико йоагIгIаш йола моттиг хьалоацаргъя коммунизма наькъагIа бIубенна додача советски халкъа турпалча гIулакхий историена юкъера, яхаш белгалдоахар КПСС ЦК октябрьски Пленуме.

Майдан тIа — Москве хиннача XXII Олимпиада ловзарий йовзаш йола эмблема. Мехкарий бе — вIашагIдииза олимпийски гIозараш. Цу ловзарашка советски спортсменаша 195 медаль яьккхай.

Колоннашта тIагIолла хьадахь лозунг — «Разрядка, цхьана гIулакхаш леладар, кхерамзле?»

КПСС-ой Советски пачхьалкхенон шоашкара масал гойт латтан тIа машар хилийтар, сихдаь хьадеш латта герам совцадар духьа, социалистически мехкаш а хувеи коммунистически болхлойн болаи а хьотабар духьа лаьттабеча къовсама.

Манифестаце доакъошхой пленоли, гвоздика яха цIе оалаш айду, цхьан багара догIаш сецна оал: «Парте политика хьаналла, къонбаьлю оала!»

Зарам оазала йоалаш доах КПСС ленински Центральни Комитета, советски халкъа, социалистически Даьхена сийна.

Дог гIоздоаккхаш еи парте йола йиш. Майданна юкъе — Владимир Ильича доккха портрет. Цунна кIал я текст: «БIаш шерашка яхйла сийлахь-воккхача Ленина цIион гIулакха!» Колоннашта тIагIолла айдаь даь КПСС ЦК Политбюро члений портреташ. Эррига майда екаеш оал низ бола «Ура!»

Майдан тIа яха советски столица байракх. Хьалхе йоагIа транспарант: «Москва — город-турпал». Мисске мугIарца майдан тIа йоал демонстрантий колоннаш.

Эггара хьалхарчарца боагIа И. А. Лихачева цIерагIча завода викалаш. ЦIей дезабоагIаш массаза а царех хулаш йола наькъахо — «ЗИЛ» яхача автомобиле макет. Пятилетка хьайолаеча дена цо планал соагIа арахийцай цу тайпара 7.200 автомобиль.

Электрооборудоване завода къахьегамхоша яхьача плакато тIа йоагIача дампалгий гомачу регенератор Московски автотракторни пятилетка задании кхоачаш а яь 7 ноябрга планал соагIа 18 миллион сома продукци арахийцай цар.

Столица дукхача гIишлоштъеча организацеша тахан хоам бу пятилетка кхоачашъярах. Царна юкъе я 47.500 квартира хьалъяьча ДСК-3 коллектив.

Демонстраци дIахо еш я. Байракхий, транспарантий форде юкъе я йовзаш йола цIераш: «Парижская коммуна», «Серп и молот».

«Трехгорка» текстильщикаша доккхал а деш даха рапорт: «Пятилетье дикала пачхьалкхен Знак йолаш арахийнад 67 млн. метр кIада».

Из кIислагIча пятилеткерчул дикаьха дукхагIа да.

Къахьегама толамаш дахарах доккхал деш боагIа «Большевичка» яхача швейни объединене болхлой-хкалнах. Бокъо а йолаш «дошо» я ала йиш я цох. Царна хьалха боагIа «дошо кулгаш дола мастер» яха цIи лелаеш бола производстве хьалха латтараш, пятилетка ударникаш А. Комарова, Н. Подживкова, В. Гриднева. ХIаьта лепача цар дошос нийсъиргIабоахаш санна хет. Царех дукхагIчар мехка керттерча майдан тIа гIа баха эггара хьалха бокъо. Коллектива толамех рапорт дала бокъо яьккхача демонстрантий колонне боагIача ученицашта.

«Большевичке» закон а хинна дIаэттад: керда нах цеке баькхача — фабрична ПТУ йисте яьккхача кIаранена уллув дIаотт опыт йола хьехамча. Тиьаь итт шера болх беш СССР пачхьалкхен преме лауреата В. Гридневай шоазткъе иттнел кIезигагIа боцаш ученицаш хиннаб. Цхьабарех мастераш хилар, вожаш бригадашта кулгалде эттар.

Майдан тIа — Темирязевски района викалаш. ХIаьта, массазза а санна, царна уллув Подмосковни совхозий, колхозий викалаш.

ЦIей дездеча Москвас парга гIолла ноарпал хетт беррига лаьттан хьайбашн леладерашка. Къаьстта тIоараш тох — Казахстана къахьегамхошта. ХIане аьлча, республика кхашка керда къахьегама толам баьккхаб — пачхьалкхен амбарашка чутессад миллиард путтал соагIа ялат.

Къамаьл ду Социалистически Къахьегама Турпала, СССР Пачхьалкхен преме лауреата надаркхочо Алексеев Михаило:

— Октябра дерригача халкъа цIей дездеча дийнахьа вай дага ца бехача Iац воашта маькх луш бола юртара къахьегамхой. Гаьна яц коммунистий форум хьаеллартйола ха. Цуя балха тIа дакъа лоацаргда лаьтта леладераш. — Iалаьмате доккха вахара хьакъхьа. къахьегама опыт йолча, беррига мехко царга ладувгIача нака. ХIана аьлча, из я лаьттан беркат алсамдоахача цуя да волчуи опыт, хIаьта кхоане Iалаьмате хоза хургья цуя. ХIаьта тахан, эггара доккхагIа, дог гIоздоаха вай цIей долаш са безам ба лаьтта леладечоа, ялат дIадуачоа ныы цIаькхазам а доккха баркал ала.

Болх беча Москвана оагIув оагIох теха цIей дездеча колоннашца боагIа ядаркхой, художникаш, артисташ. Цар творчески дакъа юкъехьо искусствай къахьегамеи союз чIоагIъяра, шоай произведенешка хьахьокх коммунизм хьалъечар турпалера суртсибат.

ХIара столични районе болх беш я тохкама институташ, лабораториш е вузовски Iилман кафедраш. ЙоагIаш я Iилман Москва — тохкамий эффективность лакхъе, производствацара бувзам айхагIа бе яхача парте тIаьхьехама гIулакхаца жон луш бола нах. БоагIаш ба КПСС XXVI съезда даха ма доагIара наькъадахара шоай дерригa низ зами звенешi тIаьхнийта, мехка халкъа боахама дерригача доакъошта шоай творчески дакъа юкъедахьа кийча бола нах. БоагIаш ба кердача космически коталонашка никъ булаш бола нах, хIаьта трибуна тIара царга моаршал а хоатт баркал а оал турпалашта — космонавташа.

— Вай тешаш хилар историе цIаккхха ца хиннача денаерча гIулакха — 185 денней буси Попова Леонидеи Рюмин Валереи сигала баьча наькъа, йоах СССР летчик-космонавта А. Леонова. Сийлахь-боккха Октябрь хьатIакхоачаш халкъан мехкан даь башха дика соагIат. КПСС XXVI съезд хьаеллалехьа партега луш дола доагIаш дола рапорт. Са доттагIаша, боккха лоIамеи са ца кходешн болча наха баьча наькъо Даьхеи Iилма дIаьхий дергда вай планетахи цун гонахьарча Iаламахи йолча кердача знанеша. цох практически шерра пайда эцаргба. Вежарешка долча социалистически мехкий космонавтаца дакъа лаьцача цу полето бакъдир юкъарча социалистически гIишлошъяро чIоагIдаь вай халкъий доттагIал хIанз космически наькъаша вIашагIтохар.

ЦIаькха а майдан тIа гучабоал кагирхой. «Партеца цхьана — къахьегамга а коталонга а!» Ишта я Ленина васкеташ тIа тешаме йолча къонала девиз, ишта я цун хьалхе лелаеча отряда — столица комсомола девиз.

Къахьегама толамех кагирхоша партега, халкъага рапорт делар Ленински комсомол хьаяьча дийнахьа. Хоьлуш я цу рапортанара факташ. Доккха берхат даьлар московски комсомоло дIаболабьча боламах — революце 63 шу дизара кIаране къахьегама соагIатаца наькъадахар.

Пятилетка керда гIирсаш хьалдеча яхар Ерригсоюзни Кошевой Олега цIерагIа ударни отряд. Къоначарна хIанз карагIдуала гIулакхаш Ленински комсомола биографена юкъегIоргда хьалхагIа цу юкъе ДнепроГЭС-и Магнитки, Целина, Братская ГЭСи санна.

Кхы цIаькха а майда сийрда йоакх цIеча байракхий талгIено — Октябрь хестабо къонача тIехьено. Кагийча нахеи мехкарашеи лув буьдай гIулакха, революце гIулакха шоаш мутIахьа ба аьнна. Массазза а дийна я Октябра ядеяш. Из бакъдеш санна дея ала:

«Ленин кхитта къона ва.
Октябрь хьалха ба».

Октябрь массаза кийца, вай дегашка ба. Ленина васкеташта тешаме долча советски халкъо жигаре, хIама хьакхолаш къахьегарца чIоагIбу Даьхен низ.

ЦIеча майдан тIара репортаж йир ТАСС корреспонденташа М. Бородьшова, В. Волкова, Я. Еригновас, В. Серова, Б. Хоревос.

Москва тахан. Октябрьски майда.

Н. ГРАНОВСКИ сурт. ТАСС фотохроника.

Октябра цIей дездеш я НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕ

7 ноябре. Грозне хинна къахьегамхой демонстраци

Вай мохк тахан цхьа шу боккхачу хинна: вай дезду тахан Сийлахь-боккха Октябрьски социалистически революце 63 шо дизар. Октябра цхьа шу — из вай коммунизмагахьа баьккха кердача тIа. ТIехь-тIехьа къахьегагIа гуьйбоал мехка адамлеи историеца а бола Октябра лоархIам. 7 ноябрь советски халкъа хинна ца Iеш, дунен гIарча ерригача прогрессивни адамлено а керда зама хьайийлла ди сайна деза лоархIаш да, цар йоча йоа революце баьччи, эггара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьанхеллача Владимир Ильич Ленина цIи. Цудухьа хIанз дегIаенача социализма пачхьалкхе а хинна дIаэттача вай мехка «Аврора» залп яьннача дийнахьа дена хинна хувцамаш, эргалонаш советски наха эггара хьалха юаз цун пIерацеи цо хьалъяча Коммунистически партецеи.

Ер цIей вай дезду КПСС XXV съезда решенеш, иттлагIа пятилетка толаме кхоачашъяра тIатеIIа къа а хьегаш беррига мехка коммунистий форума советски нах накъабоалхача хана.

Съезда сийна баьрача болама юкъе бIубенна хIанз дакъа лоацаш болча Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой хьинар кхы а лакхагIа боарам тIа доаккхаш айдир КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума, СССР Лакхехьарча Совета йиъллагIа сессе решенеша.

Цунна дола тешал да Октябрьски цIейта кхоачаш ерригача Нохч-ГIалгIайчено даькъа къахьегама толамаш, цуя керттерча майдан тIа — В. И. Ленина цIерагIча проспекте — демонстраци яьча цун столица промышленноста, гIишлошъеча, транспорта, бувзама, торговле, бахама наха бытовой гIулакхаш деча предприятеша лакха хьоакхамаш дахарах итт бетта балха итогех хьоажаь хьалхара моттиг.

Iуйрийна 10 сахьат доалаш вай баьчча памятника хьалхашка латтача трибуна тIа бовл республика партийни, советски органий кулгалхой, революце, тIема, къахьегама ветеранаш, производстве хьалха латтараш. Майдан тIа ек Советски Союза гимн. ДIадолалу цIей.

Фанфараша екаю ерриг майда. Марша оазаца тIа нийсбеш трибунана хьалхашка гIолла чахкбоал Грозненски гарнизона бIухой. Царна тIехьа йоагIа байракхаш яхьаш колонна.

Массане тIоараш деттеш, трибуна тIара дIайха моаршал луш гIаьш вай эггара гIоарIа сий деш бола нах — Коммунистически парте, революце, тIема, къахьегама ветеранаш.

Ди тIехьа дукхагIа хул республике шоай пятилеткаш кхоачашъярах рапорташ дена къахьегамхой. Цудухьа ерригa майда дIалаьца йоагIа цар колонна. Царех хIаране наькха тIа лен цIе лента.

Ерригa гонахье сийрдайоаккх хоза кийчъяь йоагIа профессионально-технически училищай, школай дешархоша. Царна бе доахкача лозунгаша, транспаранташа тешал ду къона тIехье шоай даьй сийлен гIулакх дIахо кхахьара бIу къожабеш йоацилга, дешаре, къахьегаме, спорте, художественни кхолламе дIахо йодача хана а толамаш дахара бIубенна йолга.

КПСС XXVI съезда, Октябрьски цIея сийна Грозненча районашта юкъе яьржа хиннача социалистически яхье кота ло яьккха болча Октябра цIи лелаеча района къахьегамхоша дIайолаю городской демонстраци.

Продукци мамхалъяккхара итт бетта задании хамал хьалха кхоачаш а еш, планал соагIа цхьа миллион сомал соагIа продукци еккхай цар. Къахьегама оасарле тIехкхоачашъяьй 2.5 процент. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 63 шу дузаш 50 цехеи участкаи, 70 бригадаи сменаи коллективаша, 1,5 эзар къахьегамхочо шоай пятилеткаш кхоачашъяьй.

Эггара хьалха боагIачарна ба машинаяьгъа отделене службай, вагони локомотивни депой къахьегамхой.

Шерра гIа боахаш майдан тIа бовл хIанзле пхе шера заданеш кхоачашъяь баьнна «Промавтоматика» НПО, электромехзавода, «Дружба» яхача картонажни фабрика, ПМК-1, кхьча коллективай къахьегамхой. Цар колоннашца боагIачар бе доахк «ТIехьабусараш боацаш де болх», «Эффективностеи ди-

(ДIахьдур. Чакхдоалар 4-гIча оагIо тIа).

ЛЕНИНА ВАСКЕТАГIА, ОКТЯБРА НАЬКЪАГIА

1980 шера 6 ноябре Съездий Кремлевски Двореце хиннача Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 63 шу дизара хетаьча торжественни заседане новкъоста Н. А. ТИХОНОВА яь доклад

1980 шера 6 ноябре Съездий Кремлевски Двореце хиннача Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 63 шу дизара хетаьча торжественни заседане новкъоста Н. А. Тихонова яь доклад.

Деза новкъостий!

ХIара заманан кIезига йоьвзац йицлургйоаца событеш, белгалара даташ, сий дола цIераш. Ванъда, царна юкъе къыта белгалъювл шоай масштабашна, исторе беррига лелама кIоарга еча воздействега диллача шин хана доазонашкара гаьна йоалараш. Уж ерригача адамлен дIадахачун доалахьа хинна ца Iеш, хIанзарчун а хургдолчун а доалахьа я.

Иштта дерригдунен - исторически лоархIам бола событи хилар большевикий парте, сийлахь - воккхача Ленина кулгал а деш Россе болхлошен ахархошен ян Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци.

Октябрь котбаларо дIадоладир адамле капитализмагара социализмаген коммунизмаген лар.

Мукъа ба сона парте Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цIерагIа цIейца — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 63 шу дизарца таханарча торжественни заседане дакъа лоацараш, вай турпала болхлой класс, сий дола колхозни ахархой, халкъа интеллигенци, майрача Советски Эскарен Флотен бIухой, беррига советски нах даькъала буяда!

Вай дIайха моаршал хоатт Октябра Даьхе йолча баьхкача воай хьышашка, революционни моаршал доххьийт вай юкъара сийлахь - йоккха идеалаш бахьан лоаттабеча къовсаме вайца болча доазол декьарча доттагIашка, новкъосташка, соратникашка!

1917 шера 7 ноябрь исторически ди вайна гаьна ма доалл. В. И. Ленина белгал ма дарра, кхы а чIоагIагIа холуш гучабоал Октябрь котбалара бокха лоархIам, дунен революционни процесс дегIаяра, халкъий кхелашта цо еш йола влияни.

Ленинизма идеаш, Октябро деаха са — коммунизм хьалъеча советски наха карагIдаьннача сийлахь - доккхача хIамашца, вежарашха долча социализма мехкашта карагIдаьннарашца, дунен коммунистически болхлой болама толамашца, къахьегамхоша шоай кортамукъали шоай лоIамагIа хилари бахьан лоаттабеча империалисташта духьаларча къовсамца, чIоагIача машарга бола халкъий юхабаргбоацача лоIамца.

Коммунистически партии советски халкъи Октябрьски революце хIанзарча шера накъадода КПСС XXVI съездага кийчо ена шерра даьржача хьале. Цу тайпарча бехктонхамеча хан - юкъа къаьстта чIоагIа гучабоал вай парте денале революционно-творчески лоархIам. Коммунисташ, беррига советски нах Ленина васкетагIа болх бе, дIахьалхвашкахьа — коммунизмагахьа, Октябра сийрдача наькъагIа баха чIоагIа лоIам болаш хилар!

* * *

Новкъостий! Октябрь — из сийлахь дездари. ГIулакх довзаш хилари, революцена карагIдаьннарий бокхи лоархIами коммунистически кховнента гIертари шийна чухь вIашагIтоха цIей.

Владимир Ильич Ленин яхад: «Революце шу дизар вай деадеча дийнахьа хьежача бакъахьа да цо хьабенача наькъага. Вай воай революци дIайолае йийзар, дIахо йодача хана дунен болхлой цхьаькха а революци хургйоацача Iалаьмате халача хьалашка, цудухьа къаьстта лоархIам болаш да воаш хьабена беррига никъ хьагойта, цу хана чухь фу карагIдаьннад хьажа вай гIортар».

Декхараш керда хиларах, халонехи духьаленехи ца кхераш къона советски республика майра яьлар цхьанне а техка боацача социалистически эргалонаш ара наькъ тIа.

Къаьнача дунен дерригa низаш Iалаьмате чIоагIа духьалдаьнна доллаше а къахьегамхоша Iаьдал шоай бе а делла дIадаьккхар частни доалахьен довл, эксплуатаци Iоатхъами, кхоачашдир революце еггара кертера декхар — хIама хьаьхоллар.

Исторически кхоллама паргIато яйзача халкъо чакхъяьккхар социалистически индустриализаци, юртa боахама коллективизаци, культурни революци.

Уж дар дегаш урауттадеш дола, Iалаьмате боккхача мехка вахар керда даьккха революционнии къахьегамен толамаш!

Октябра социалистически строина карагIдаьннараш советски халкъо лорадир фашизмаца дукха нах боабаш баьча тIем тIа, дунен цивилизаци вIалхаръяьккхар.

Котало яьккха 35 шу дузача шера вай цIаьккха а кхехьож цу бирсача, дицлургдоацача шерий деналерча гIулакхашка.

Сийлахь - боккхача Даймехка тIема фронташкара къонахчал, тылера шоаш на кхобеш хьийга къа дам халкъа дега латтаргда, дерригача кердача ноахалий дегаш Даьхе бахьан сий дола гIулакхаш дара урауттадеш.

ТIом чакхбаьлча советски наха йоаргйоаца котало яьккхар — юхадийндалара котало. Вай Даьхен ерригача оагIонашкарча прогресса белгалара мулаш хилар тIом чакхбаьшачул тIехьагIара пятилеткаш.

Социалистически строя вахара низо, вай халкъа къахьегама турпалало мохк экономически низа, Iилми культурен дегIаяра кердача лагIаш тIа баьккхар.

Дерригдунен - исторически котало, партен халкъен революционно-ерганиккхара балхах хьахинна керттердар хилар дегIаеха социалистически общество хьаяр.

Октябра, Коммунистически партен советски халкъан сийлахь - йоккха гими хилар СССР керда Конституци — дунен тIа эггара хьалхарча социалистически халкъаюкъарча пачхаьлкхен Керттера Закон.

ДегIаенача социализма ланиаденашка кхачар, КПСС XXIII, XXIV, XXV съездашка оттаба парте генеральни никъ чакхбаккхар, коммунизм хьалъечара вай толамаш хьакъаста йиш йоацаш дувзаденна да ленински Центральни Комитета, Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун Политбюро дукхача оагIонашкарча балхаца.

Партенен халкъан новкъоста Леонид Ильич Брежневах гу хьакъал дола шоай кулгало, замак цIи хеза вола политически деятель, коммунизмак машарая тIехьара сийлахь - воккха къовсамхо. ДIайхача деган белгаларча хьакъалон миллионаш болча наьха чIоагIа йоакхо еш вола сий!

Новкъостий! Советски Мохк коммунизм хьалъяра дерригача лостамашка тешшаме дIахьалхашнахьа бода.

Низ болаш я цун экономически потенциал. Пхе дийнахьа вайцига кьаю 1928 шера — цхьоалагIа пятилетка хилалехьа цун цхьан шера ниса йола къаман доход.

Советски Союзо хIане арахец ерригача планета арахецача промышленни продукце пхелагIа дакъа. Мехко дунен тIа хьалхара моттиг дIалоац болат, мехкдаьтта (газови конденсат а йолаш), аьшкен марганцеви руда, кокс, минеральни удобренеш, цемент, тепловоаши, электровоаши, продукце кхыдола тайпаш хьадара.

Советски наха хIара денна деча балхаца кхоачашду Iалаьмате доккхий гIулакхаш — хьалъю городаш, дехк Iалаьмате доккхий наькъаш, хьалъю хIанара предприятеш, дунен эггара йоккхагIйола гидравлически атомни электростанцеш. Гаьнарча Къилбаседен, СибарегIен, Гаьнарча Малхбоален руакъаш карадерзаду, Россе Нечерноземье эргайоах. Толаме дегIакхувл ерригача союзни республикай экономикеи культурен.

Мехка карагIдувлача дерригача хIамашта юкъе тIехдаьнна доккха дакъа лоац турпалча болхлой классо. Боккха социалистически сахетам болаш йолча, парте идеалашта дег тIара мутIахьа йолча, сийлахьа традицеш йолаш йолча болхлой классо лелае ма йоагIара лелаю сийлахь-йоккхача революце эстафета, коммунизм хьалъерашта хьалха этта йода на!

КПСС ЦК мартовски (1965 шера) Пленума решенеша еллача парте хIанзарча аграрни политика ларда тIа Iалаьмате дукха болх баьб юрта боахам дIахо айбара. Из дакъа дегIадовладарга укх тIеххьарча кхаь пятилетке дIахийтай 400 миллиард сома капитальни вложенеш. Цо йиш хилийтай юрта боахама материально-техническа база дикка чIоагIъе а продуктивность лакхъе а: укх тIеххьарча кхаь пятилетке цун валови продукце шера юкъера объем цкъан ахаззен йоккхагIа хиннай.

ХIана мехка кхашкара хьувкъам чуийца боалаш латт.

Геттара дика къахьийгад Казахстана ялаташ яхедераша. Цар сийленца кхоачашдаьд Леонид Ильича шоаш денна дош, пачхьалкхен амбарашка чутессед миллиард пуит совгIа ялат. Укх пятилетке диазза миллиард пуит совгIа луш ялат тийнвед республико мехка. Цу тайпара лакха рубежаш норма а хинна дIаоттеш латт Казахстана. Иштта да, новкъостий, легендарни целинай доккха беркат!

Ялат кийчдара гIулакха доккхий хIамаш карагIдийннад Кубана, Ставрополье, Башкирски АССР, Оренбургски, Харьковски, Новосибирски, Белгородски областий, мехка кхыча районий къахьегамхошта.

Массазарчул дукхагIа чубенаб боамбе хьувкъам — нийс миллионни ах миллиони тонн совгIа. ИттлагIча пхе шера плана тIа белгальъьча рубежел дикна тIехбаьннаб боамбе лелабераш. 6 миллион тонн совгIа боамби-бийдаз — юрта да Узбекистана къахьегамхоша лаьца тIехдаьнна доккха дакъа. Башха-дика толамаш даьхад Азербайджанен Таджикистанен боамбе лелабераша.

Мукъаба сона цар ма дукхагIа хьувкъам хьалхехбари хьагулбари духьа шоай хьинар ца кходеш къа мел хьийгарашта парте Центральни Комитетагарен Советски правительствагарен дег тIара баркал ала.

Социализма Iалаьмате йоккха совле сенах латт аьлча, из латт, адамлен генена карагIдаьнна сийлахь-доккхий хIамаш прогрессен машарен гIулакха цо тIадерзадаь хиларах. Iилмана карагIдаьнарех, атомни энергех машара гIулакха пайда оца эггара хьалха доладаларах, эггара хьалха космосе дихарах доккхал де бокъо йолаш да вай. Ткъаь шерал кIезигагIа йолча хана баьб шийна ниисса кхы цхьаькха боаца никъ — беррига дуне гIоадоанкхаш эггара хьалха Юрий Алексеевич Гагарина ьча полетагара тахан космосе яхе дукха бетташ доахача экспедицешка кхачалла.

Планетера халкъаш уйла цIаккха а лаьгI ца йоллийташ хьийжар духха ха йоацаш советски космонавташа цхьана вежарашха долча социализма мехкий гражданаша дакъа а лоаца яьча полеташка. Цу полеташа хьалхьекхар социалистически содружества мехкий вошала керда сийлахь-боккха низ!

Новкъостий! Пачхаьлкхен торонаши ресурсаши йоккхагIа ме хул, дизагIен массе оагIорахьаре кхоачашду советски наха эша материальни духовни хIамаш.

ИттлагIча пятилетке шерра социальни программа чакхъяьккхай дIахо халкъа хьал-торо лакхъелга Iалашдаьд. Потреблене фонд 60 миллиард сом совгIа йоккхагIа хургья. ХIара шера кердача цIеношка чукувш 10—11 миллион советски нах. Бахача наькха реальни доходаш укх тIеххьарча кхаь пятилетке шоаза хIана хиннаяц аьнна дукхагIа хиннай. ТIехь-тIехьа лакхлу алапи — къахьегамхой доходий керттера хьаст. Укх тIеххьарча 15 шера 2,5-за дукхагIа арахец халкъа эша товараш. Кердальинай цар ассортимент, тоалу динал. Халкъа лаьрхIа товараш алхха иттлагIча пятилетка шерашка 790 миллиард сома маьха, е нислагIча пятилетнечул 170 миллиард сома дукхагIа хьалаьд.

Халкъа хьал-торо лакхъяра даьнъе тIа-тIа боккхагIа лоархIаме хул общественни потреблене фондаш. Укх пятилетке Iалаьмате дукха ахча чулаьцад цар — 527 миллиард сом.

Вай экономически толамашек карагIдувлача социальни хIамашен советски наьха хьинар керда айду, цар дегаш урауттаду, кхоанехах бIуболийт, догдоахилга хулийт.

Кхетадеш ма дарра, новкъостий, партена бIаргагу экономика даькъера къоастадапза диса дешаш а, кхоачамбоацараш а, халонаш а. КПСС ЦК октябрьски (1980 шера) Пленуме Леонид Ильич Брежнева даьча кIоарга маIан долаш долча къамаьлца массе оагIорахьара анализ яьй мохк социально-экономически дегIабоалабара бIарзагIа йолча проблемай, йоккхий обобщенеш яьй коммунизм хьалъяра салангарча дешашта.

Хвакъа хьал-торон йоакхо еш къамаьл да из, цунца я XXVI съездага йодаш КПСС-о хьалхаьха геттара лоархIаме ядекши установкаши.

Вай йоккхача экономически потенциалахи социалистически планови экономика совленехи ма могга дукхагIа пайда эцар, дерригa кхоачамаш халкъа боахама гIулакхага оттадар, боахама гIулакхашнара кхоачамбоацараши теркал ца деш дисараши хоадамболлаш хьинар тIадахийтан дIададахар — нита да парте хьоттадаь вай деной керттера политически декхар.

Цу принципиальни установкашка хьежжа оттаеш я СССР экономически социальни дегIайоалара Керттерча лостамий, кердача пятилеткан кхы а йIаьхагIча перспективан проект.

Ерригача партийни, пачхаьлкхен, боахама организацей декхар, хIара советски къахьегамхочун декхар хIана сенах латт аьлча, из латт, вай экономика хьаьналчи къахьегамца кхы а лакхагIа айярах, советски наьха вахар дIахо тоадара эша хьалаш вIаштIехьдахарах.

ДоккхагIдоза социально-экономически декхар санна лоархI парте юрта боахам дIахо айбелга Iадашдар, кхачан продукташи промышленноста бийдали дукхагIа хилийтар.

Леонид Ильича инициативагIа кийчъеш латт юрта боахами цунна гIулакх деш дола промышленноста доакъоши дегIакхувлара, планировани, управлени, финансировани яра дерригa дешина цхьана вIашагIтоха дезаш йола комплексни продовольствени программа.

Кердача пятилетка хьалхарча шера юрта боахам дегIабоалабарга хьожаю йоккхий капитальни вложенеш, дукха техника, минеральни удобренеш. Цу ерригача хIамех дикача дас санна пайда ийа боа юртаIамая продукци дукхагIа яккхара, ца талкийташ довттаяра, дика чанкъйахара а дикача хьал тIа а йолаш потребителага дIакхоачаяра а.

Баха нах кхачан продуктаца Iалашбеча, халкъа эшача товарий ассортимент шеръечен дийал лакхъечен корае еза шоай хьадта йола моттиг хIара партийни организацена, хIара къахьегама коллективана. Цу лоархIамеча доккхачен гIулакха бехктонхаме дакъа кхоач халкъа депутатий Советашка, ерригача министерствашкен ведомствашкен.

Халкъа эша товараш арахецара планови заданеш кхоачапгIьелга Iалашде деза, ма могга дикагIа пайда эша боагIа торонехи кхоачамехи, хавнахьа де а зийна, хьаллаца а шерра йоаржае а еза пайдане мел йола хIара инициатива.

Халкъа хьал-торон йоакхо ярал йоккхагIа цхьанкха йоакхо яц Коммунистически партен Советски пачхаьлкхенна!

Халкъа боахаме бухсоцаш карагIдоалар доккхагIа хилийтара, экономика эффективность лакхъяра, ерригача общественни производствана интенсификаци яра позицегара хьеж парти индустре базови доакъош — энергетика, хими, металлурги, машинаш елга, капитальни гIишлош елга, транспорт дегIайоалаярга.

Атомни энергетика дегIаяра темпаш сихьяро, электростанцешка дIаухийта мехкдаьтта кIезигдаро, Iалама газ йоаккхилга сихха дегIадоладаро, энерге традиционни а кердача а тайпаех дикагIа пайда эцаро, лакха балха овсарлен экономични йола оборудовани, энерги кхою технологаш хьаяро а юкъейоалаяро а торо хулийтаргья халкъа боахам доагорцен энергецен тешшамегIа Iалашбе.

Химически промышленность толаме дегIайоалаелга эггара хьалха тийша да болх беш йола мощносташ сихагIа кораерзалрахи царех биззагIа пайда эцарахи.

Пластмассаш, химически хьоасий, бытовой химе продукци, минеральни удобренеш, дIайийна хIамаш лорайра средстваш арахецилга алсамдаккха деза. ХIанзара йоккха хими — экономика эффективность наькха санна лакхъяра лоархIамегIа дола хIама.

Металлопродукце сортамент тоаяран шеръяран, прокатен турбайи эггара пайданегIа дола тайпаш дукхагIа арахецара, керттера оборудовани кердаяккхара, технологически процессаш эргайоахаш тоаяра, бийдала беза чIоагIъяра тIадерзадаь дукха хIама де дезаш ба металлургаш.

Халкъа боахами дерригача доакъошка Iилма - техническа прогресс елга, къахьегама овсарле лакхъелга эггара хьалха тийша да машиностроене боарамах. Вай заводашна хьаеш йола хIара керда станок, машина хIанзарча Iилмо дIа ма дехкара, дикагIа йола инженерно - конструкторски уйла, нийса экономически расчет, дикагIа йола практически опыт теркалъь хила еза.

Производство йоккхагIа хиларо, цун специализаци кооперации кIоаргъяларо, СибарегIени Гаьнарча Малхбоален районаш шерагIа караерзаро цIаккха ца хиннача тайпара лакхбу транспорта лоархIам, къаьстта машинаькъа транспорта бар а болаш. Эггара хьалха трубопроводи дар а долаш, транспорта прогрессивни тайпаш дегIакхуалар, машинаьнакъа техническа кийчо лакхъяр, ца эшаш дола мовхьеш дIа-юхи кхухьилга цIендаь дIададаккхар, болх ца беш латтилга дIадаккхар, транспортни система ерригача звеньяша лерттIа болх белга Iалашдар — партийни, советски, боахама органий кхоачашдапза дарг доаца декхар, транспорта беррига болхлой декхар.

ГIишлошъерий дуккхача миллионий эскара низаш тIадерзаде деза халкъа боахама пусковой объекташта, нах чубаха цIенош хьалдаре план шеко йоацаш кхоачашъяра а уж дикагIа хьалдара а. Капитальни гIишлошъеча дIахо ла йиш ли рузкъа, материальни къахьегамен ресурсаш дуккханахьа дIа-юха екъилга, местничествои ведомственность лелаелга.

Дерригача доакъой болхлой юкъара декхар сенах латт аьлча, из латт Iилманен техникaнен карагIдаьннараш, толамагIа йола опыт шерра юкъехкувлапах, йолаш йолча производственни низалех дикагIча тайпара пайда эцара чотагIа наькха санна дукхагIа продукци арахецарах, из дикагIа хилийтарах. Цо йиш хулийтаргья капитальни затраташ кIезигъе, пайда сиха гIа юхахьабакхха, халкъа боахама кхыча участкашка пайда эцара къахьегама ресурсаш мукъаяха.

Новкъостий! Социализм — из я ерригача материальни, финансови, къахьегама ресурсех дикагIа а дукагIа а кхоачамбоацача тайпара пайда эцара принцип йола общество.

Общества экономически хьаштаца, коммунистически морало дIадехараша, советски наьха вайрботачеги уйлаша йиш хилийтац хIамин хьурмат ца дара психологеца машар бе.

Доал во дара массаза а хул хоадам болаш бехке вола саг. «Цхьабакъда халкъа рузкъа доадарах а дIа-юха денъарах а цунгара законагIа доагIача тайпара наггахьа мара хьадехац, — нийса ааду «Известия» яхача газета тIа Орловски областной Совета депутатий группо. — ХIаьта хьадеха доагIа, из моллагIа вале а». ХIаьта из, новкъостий, нийса а пачхаьлкхен а тайпара да! МоллагIча тайпара хинна а хIамая кхом ца бар, сага моттиг эггара хьалха цун къахьегамах хьажийнача хьежа белгалйоалача обществе, халкъа духьа хьадьр, хьурмат даьр, кходаьр мара дIа-юха денъа йиш йоацача обществе да йиш йолаш дац. ХIара коммунист, комсомолец, профсоюза член, хIара советски гражданин декхарийла ва хьурмат дара кхомбарая тIехьа къовсамхо хила.

Парте экономически стратегега хьежжа хила еза боахама механизм а халкъа боахама доал делга вIаштIехьдаккхар а. КПСС ЦК а правительства а решенешка хьежжа планировани тоаяран доал дара организационни структура эргайоахаш тоаяреи. Iилма - технически прогресс сихъяра, ресурсех дикагIа пайда эцара, производства бухсоцаш хьахула результаташ лакхъяра хьаштий духьа экономически рычагий а стимулий а лоархIам чIоагIбара тIадерзадаь дукха гIулакхаш чакхдоах.

КПСС ЦК октябрьски (1980 шера) Пленуме белгал ма даьккхара, из лоархIаме болх кхы а тIачеIагIа, корта болашагIа, хьинарегIа лелабе беза, деззахьалагIча шерашка экономика интенсивно дегIаахара наькъа тIа яккха еза.

Новкъостий! Советски нах цIейна башха - дикача къахьегама толамаца накъабаьхкаб, уж даьхал укх шера заданеш октябра 63 шу дуза ди хьатIеккхоачаш кхоачашъяра а 1981 шера тешшаме болх бара а тIехьа Москвани Ленинградей къахьегамхой инициативагIа шерра социалистически лхь йоаржаярах.

Продукцеа реализаци яра 10 бетта задане ханал хьалха кхоачашъяьй Москвани промышленноста болхлоша. Столица итташ эзараш болхлоша хIанзле кхоачашъяьй шоай пхе шера планаш. Из йоккха къахьегама котало я!

Ерригача союзни республикай миллионаш болча къахьегамхоша тIаийцадар доккхагIа дола декхараш, хIаьта шоай дош цар дизза кхоачаш а даьд. ТIаккхийттача ерригача продукце дизь даьхьах кхо дакъа къахьегама овсарле лакхъяра чотах тIаккхийттад.

ХIара денна шерагIа ярмаш латт «Пятилетка хьинаре чакхъяккха. КПСС XXVI съезда даха из доагIара накъагIо!» яхача девизагIа яьоржа дерригача халкъа яхь. Цо къаьтга хьагойт советски наькъ патриотизм, хьамсарча парте съезда уж кердача толамашца накъабаха гIертилга.

Мукъа ба сона, Октябра Даьхе шоай хьинареча къахьегамца езъеш мел волчое дег тIара дIайха баркал ала!

Сийле хийла коммунизм хьалъеча хьалхарча мугIарашка йоагIача ЦIе байракхаш еннача коллективай, пятилетка гвардейций!

* * *

Новкъостий! Советий Мехка дерригача исторе хьаьккх йиза йола демократи чакх ма йоакхаш йола социализм котъяла йиш яц аьнна гаьнардар гуш Ленина аьннар кIоарген нийсен хилар.

ХIаьта тахан вай доакхал а деш ала йиш йолаш да: дегIаена социализм — из я йизза а боккъонна а демократи йола общество.

Вай демократе чулоацам сенах латт аьлча, из латт Конституце чIоагIъь бокъонаши паргIатонаши боккъонца йолаш хиларах. Обществени вахара дерригача доакъошка кхоачаш я социалистически демократизм:

обществени доалахье, эксплуатаци йоаца къахьегам бола — социально - экономически;

халкъо пачхаьлкхен Iаьдал чакхдоаха а юкъарча доацаш общественна доал деча дакъа лоаца а, болхлой, ахархой, интеллигенце йохаргйоаца цхьагIо чIоагIъенна — политически;

коммунизм хьалъяра дерхIарашка хьежжа беррига гражданашта Iилман, технически, художественни кхоллама дара паргIато лу — духовни.

Вай демократи сенах латт аьлча, из латт дерригача къаьмийн народностийн гражданаш боккъонца нийсо йолаш хиларах, цар бокъонаш декхараш вIашни къоастаде йиш йоацаш хиларах.

Кховаткъа шерал совгIа ха я советски демократи дегIауха, хIаьта цу хана дена цун сий доаде тIерт вай классови моастагIий. Тахан уж социализма духьена тIагIерт сага бокъонашта паргIатонаштен тIехьа лоаттабеча къовсама оапий байракха кIал а этта. Ванъда, йох хIама хургдац. Бокъонаши паргIатонаши наха кхетаю уж вахаре кхоачашъярга хьежжа. Духьал социалистически вахаре къахьегамхошта бIаргагу миллионаш а миллионаш а болча къахьегача наькха бокъонаши паргIатонаши боккъонца гуманизми нийсхон йолаш чакхйоахилга. Къахьегамхошта цу тайпара хIама дала йиш йолаш яц буржуазни демократи.

Советаш хьахилар, кердача тайпара йола демократи дегIаяри социалистически пачхаьлкхал чIоагIдаларн айхха дукхаданн да воккхнистий сийлахь - йоккха парти авангарде латтача наькха революционни кхоллама.

Коммунистий парти — из я марксистско-ленински теори творчески дегIакхуалача хьаяха латтача революционни уйлан парти, цо цунга торо хулийт вахар долчча тайпара, чоалхане а вIаши духьалена йолаш а гойта, общественни дегIаахара керттера тенденцеш белгалъе, коммунизмана тIехьа лоаттабеча къовсама стратеги тактикеи белгалъе.

Коммунистий парти — из я сийлахь-йоккхий идеалаш бахьанце къовсам лоаттабаре бIубенна къахьегамхой бугаш йола майррача исторически инициативан революционни гIуланхен парти.

Классовни тIемашка, тIема тохкамий хана а машареча хана а коммунистий массай хьалха хиннаб. Ваьъдолча дешеи шоай масален низаца наькха хьинар, энтузиазм, турпалал айдеш массаза а эггара кхерамеча, эггара халагIча гIулакхашка кхаб уж.

Коммунистий парти — из я болхлой класса парти, дерригача халкъа, социалистически интернационализма парти, цхьанна а тайпарча националистически гIулакхашца машар а боацаш.

Ленински парте шийн мугIарашта юкъеоз эггара сахкетамегIа, дог-уйла цIенагIа йолаш боль, наха лоархIаши хьинар кходергдоацаши бола болхлой, ахархой, интеллигенце вакалаш, доал деча парте мугIарашка шоашта аттонаш дехац цар, цунна юкъебохл Октябра сийлахь-доккха-гIулакх бахьанце лоаттабеча къовсама авангарде хилар духьа.

Цудухьа Коммунистически парти вай обществана кулгалду а лостам тела а яя баI! Цудухьа миччa хана оагIув билла йиш йолаш советски халкъо шийн хьамсара парти лерхI цунах!

ХIаьта из тешам беза лоархI парте. Шийн революционно-эргадаккхара балха тIа эггара лакхагIа де лерхIачун маIан гу цунна халкъа хьашташта гIулакх дар.

Нахацарча дийнахьа, хадаргбоацача бувзамо, халкъаца айхха дIаIеро къаьгга хьагойт Ленински парте политически сурт-сиоат. Дерригача Советски халкъо хьаллоац парте чурен арахьарен политика, КПСС ЦК Центральни Комитета, даим дахаргдола ленински гIулакх тешшаме дIахо хьош вола Леонид Ильич Брежнев керте латтача цун Политбюро дукхача оагIонашкарен беркате болх.

Леонид Ильич белгаларча теоретически, политически, организаторски балхо мах баь варгвоаца творчески дакъа юкъехкухь коммунизм хьалъяра Iилманей практикаен, дегIакхувл партийни пачхаьлкхени балха ленински принципаш, партенен халкъая са ца кходеш гIулакх дара башха-дика хьисап да из.

ХIаьта из дерригa бахьам долаш Леонид Ильича Iалаьмате чIоагIа сий ду парте, дерригача халкъа вез.

Новкъостий! Вай декхараш доккхагIен наькха творчество шерагIен ме хул, ерригача общественни пачхаьлкхени организацеша хьинарегIа болх ме бу боккхагIен бехктонхамегIен хул Коммунистически парте лостам телара боарам.

ЦIаьхха нийсденнадац империалистически пропаганда идеологически диверсей ирал социалистически мехкашка парте кулгалдара лоархIама духьала хилар, администрированеи командовать дареи, лоадан боаца дешаш а шийга гIолла мара ца дайта отношенеш сатша партенен пачхаьлкхен а общественни а организацештен юкъера отношенеш харцахьа яьха хьагойтара тIаерзаяр. Уж харцдараш бокъонца долча дахарца цхьаккха а юкъара хIама долаш дац.

КПСС шийн кулгалдара роль чаккйоах кхыча организацешта хьалхара дIа а ца утташ, цо, кхыча тайпар, хаддаьза йоккхо цо пачхаьлкхени боахамен организаш общественни организацеша ма могга эффективнегIа болх бара, шоашта хьалхашка латта декхараш цар творчески кхоачашдара.

Советски общество их боккъонца хьалдизача вахарца. ХIара ди хьалдикъа за къахьегама гIулакхаша, общественно-политически духовни даьхьерча эдархIамеча событешца.

Царна юкъе хьинаре дакъа лоац халкъа депутатий Советаша, профессиональни союзаша, комсомоло, интеллигенце, творчески объединенеша, къахьегамхой кхыча организацеша.

Цар балха хьахуарадаш алсамдоах Советаша, къахьегамхой ерригa организацешта идейно-политически де лерхIараш юкъа хиларо, цар болх бу барт болаши вIаши дага бувлаши. Шоаш дер ду халкъ юкъара коммунистически гIулакх бахьан.

Парте дукха уйла тIаухийт Советий болх дIахо эргабоахаш тоабара. Уж представительни органаш я, боккха низ а болаш. Ерригача Советашка хержав 2 миллиони 200 эзари депутат. Дукхамиллионни активах чIоагIале а лупаш цар хьинаре дакъа лоац пачхаьлкхен, боахама, культурни строительстве. Дукха ха йоацаш, СССР Лакхехьарча Совето тIаийцача Законо халкъа депутатий областнойи краевойи Советашта елар шоай регионаш экономически социальни комплексно дегIаяхкара, халкъа эша товараш хьадара, къахьегама ресурсаех пайда эцара, бахача наькха балхен бытен хьалаш тоадара дешаш къестадеча дикка эффективнегIа влияние е торо луш йола къг а шерагIа бокъонаши декхараши. ХIаьта хIанз къаьстта чIоагIа лоархIам болаш да уж бокъонаш йизза чакхъяхар, хIаьта декхараш тIеро ца дувлаш кхоачашдар!

Мехка эггара дукхагIа нах бола къахьегамхой организаци я шийн мугIарашка 127 миллион городера а юртара а къахьегамхо вIашагIтехха профсоюз.

Пачхаьлкхен а хIара къахьегама коллектива а масштабашка цар эггара хьинарегIен юкъарчал доацаши дакъа лоац общественни производствой доал делген дегIадоаладеча, социалистически ахьи кхетама болхи вIаштIехьбоаккхача. Законодательни инициатива бокъо йолча советски профсоюзаша шоай гIулакхаш чакхдоах къахьегача коллективай, беррига къахьегамхой цIерагIа.

Профсоюзни организацей оаз холуш я къахьегамхой хьашташка кхоача моллагIа дешаш къоастадеча, — из администрацеца коллективни договораш оттадар а кхоачашдар а, къахьегам лорабар а быт тоаяр а, наха чубаха цIенош дIадекъар, балха хьалцар а дIавалийтар а, къахьегамах доагIари тарифаши оттаяр. Профсоюзий доалахьа я дукха санатореш, салоIа цIенош, профилактореш, туристски базаш, спортивни гIирсаш.

Профсоюзашка кхоача гIулакхаш шердар, цар балха стили методаши эргайоахаш тоаяр — из вай демократе действенность кхы а чIоагIагIа хилийтар, ленински доал дара дукхача милионий школа, боахам лелабара школа, коммунизма школа хилара тарра профсоюзий лоархIам айбар.

Къонала хьинар, шоай почин мехка дерригача гIулакхашта юкъахкухь вай башха-дикача кагирхоаца, сийлахьча Ленински комсомоло. Партии халкъан теш къоначе ноахалах — Даьхен кхоанена, коммунистически идеалашта уж шеко йоацаш мутIахьа хиларах.

Общественни вахара цхьаккха а дакъа дац — производство, торговли, увахцIено лораяр, просвещени, культура. Iилма из дале а — советски кхалнаьха талантахи хьинарахи беркате пайда ца эшаш.

Кхалнаьха кулгий йоакхонон дега зделон бIехбу делал. Кхалнаха-йоанош дукха низаш дIател.л эггара дезагIча — бераша, шоай Даьхен хила ма боагIа гражданаш болаш уж хьалкхедара.

Дег тIара баркал да шоана, тха деза даймехахой - кхалнах, массаза а дег тIара раьза ва шоана!

Дерригача лаьттан тIаоча къахьегача наькха деган гIоз доах вай обществан пачхаьлкхенон сага еча йоакхоно — керда Iоаьр е корта кIайбенна ветеран из вале а. Цунах латт бIезам тIаозаш бола социализма боккха низ, цун гуманен маIан.

Къамаьл советски сага боккъонийн сийлени хьакъехьа, цун законни хьашташ кхоачашдара хьакъехьа долча метте къаьстта лоп дех ерригача пачхьалкхени боахамен органашкара, беррига кулгалхошкара.

Саг лархIари цун терко яри, хIара гражданийо шийн декхараш кхоачашдарах дIакъоастае йиш йоацаш цун бокъонаши паргIатонаши хилар вай демократе эггара езагIа йола принцип я, цудухьа цхьанне а бокъо яц из теркал ца ен толхаеи. Общественни мнене авторитета боннхача низо, къахьегамхой хьаштаи лорадеш латтача советски законий нийсхоно йиш хулийт хIане а порадок телхаеча метте из йоагIагIача тайпара оттае, хIара советски саге массе метте дика болх бе-ги сатийна из вахилган вIаштIехьдаккха.

Къахьегама саг — лаьттан тIа хоза мел дола хIама хьакхоллари хьадери — социализма эггара дезагIа дола рузкъа да, массаза хург а да!

Новкъостий! Вай Даьхебарт тайна бIаргтIа цхьа деаьл — советски халкъ а хинна кхотаденнача, паргIатачен цхьатарра бокъонаш йолчен къамийи народностийи мохк. Ленински къамий политика толар а хинна дIаэттар советски, наха укх шера шерра белгалдаьха Казахски Азербайджански ССР-ий 60 шу диза, Литве, Латве, Эстоне Советски Iаьдал юхаоттадаь 40 шу диза вIейш, автономни республикай юбилейш.

ВIашагIдаргдоаца вай халкъий вошален вIаши лархIарен фувзамаш — из ба долча хIаман тIехь коталонаш йоаха сийлахь-боккха низ. Советски Социалистически Республикай Союза низи беркати духдувла лаьнъаргбоаца дийна хьаст!

Вай общество низ болаш я идейно политически кхотаенна хиларца, йохаргйоацача болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце цхьоагIонца, лергIоацача марксизма - ленинизма идеяша вIашагIтехача вай халкъий доттагIалца, коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гIулакхаца.

Парте дIахо а долла хIама дерга Октябро хьадаьи социализма котало чIоагIъяьи йола из цхьоагIон вошали дегIадоаладарал чIоагIдеран.

Вай мехка дерригача общественно - политически хьала чIоагIа воздействи ю съездал хьалха партийни организацешка чакхйоакхаш йолча отчетно - харжамий кампане.

Шоай гIулакхаш наха юкъе, шоай гIулакхаш юкъарчал доацаш къахьегаш йоахнача коллективашта юкъе чакхдоацаш йолча юхьанцарча партийни организацешка чакхйоалаш латт отчеташи хоржамаши.

Партийни собранеши конференцеши вай парте низашка съезда хьалхара лелале хьажар. ХIара коммунисто болх мишта бу шийн партийни общественни декхар кхоачаш мишта ду, кхоачамбоацарашен теркал ца деш дисарашцеи из мел машар боаца ва, лега кIаьдалех доккхалаш из мел хийра ва, быте мел заделца ва хьожаш баь тохкам а хинна дIаэттай. Партийноста принципаш къахьегаме, къовсаме, вахара боахача хIара практически гIанна, сийленцен зеделцен чIоагIъяр — из да эггара бехктонхамегIа йола цIи — коммуниста - ленинца цIи сий долаш делаяр!

Ерригача парте гIулакх да идеологически, политико-кхетама болх. Долла хIама чулоацаш йолча цу формуло хьаьхокх социалистически общества вахарера идеологен кхетам баларен дакъа а лоархIам а. Советски сага дикагIа долча идейниц моральнии гIулакхех кхеве везаш я идеологически средствий йIаьхий арсенал, боахама практика, вай вахара ерригa уклад. ДIагIаэацаргйолча, лоархIамеча, нийсача информацеи хьехама балхои новкъостал де деза тIехь-тIехьа дукхагIа къахьегамхой вай обществана хьалхашка латта декхараш дувцачен къестадечен хьинарегIа юкъеоаза. Цу цхьан ханна хьинаре къовсам лоаттабе боагIа буржуазни пропаганда тийшача балхашта духьале, шираче замах юхадиса во гIулакхаш, общественна духьалара гIулакхаш дIадахарв хьегаш дола къа цхьанна а минута мелдалийта мегаргдац.

Мегаргйола-опыт хьа а эцаш, керда кхоачамаши торонаши хьагуча а йоахаш, къахьегамхой предложенеш дикка уйла тIайохийташ Iона а еш, хIара партийни организаце шийгахьара хьадда декъа юкъехьу саготагIа дола социально - экономически идейно - кхетамен декхараш кхоачашдеча.

Советски нах — Октябра карагIдаьнна сийлахь-доккхий хIамаш тIехьалена шоашка кхаьчан дIахохухьаши бола нах. Беркате кхолламаш деча цар къахьегамах, доккхача общественни хьинарах хьегуш я вай советски строй совленаш. «Сийлахь-йоккхача революце халкъа творчествана шерра хьебиллача наькъах латт» (В. И. Ленин, т. 36, оагI. 80) вайна карагIдувларийн вай коталонийн бокъонца бола тешам. Кхоанехах дог тайпа ба советски нах, хIана аьлча наха шоаш хьакхелла дийна творчество йолча обществана я массаза а кхоане.

(Йистедоалар 3-гIча оагIув тIа).

ЛЕНИНА ВАСКЕТАГӀА, ОКТЯБРА НАЬКЪАГӀА

1980 шера 6 ноябре Съездий Кремлевски Двореце хиннача Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 63 шу дизара хетаяьчА торжественни заседане новкъоста Н. А. ТИХОНОВА янь доклад

(Чиестедоалор. Долалур 2-гӀа оагӀо тӀа).

Доал дер къахьегам болча обществе арахьара политика хила а хиннай, йолаш а я, хургйолаш а я машара политика. «Машар, — белгалдоаккх Леонид Ильич Брежнева, — из адамлевна даим хила дезаш руанъа да. Машарен халкъашта юкъе цхьана гӀулакхаш леладарен байракх хьалъайьй В. И. Ленина. Цу байракха вай тешаме хургда».

Вай арахьара политика хувца ца луш агрессенех тӀема кийчо ярах духьаларча, чӀоагӀа машари халкъашта хкерамзлен хилийтара тӀехьарча къовсама тӀеердаль хиларо дунен халкъашта юкъерча арене ленински партен Советски Союзеи Ӏалашате доккха сий даьккхад. Машарен адамлен кхоакения хам беш мел бола вай хӀанз Октябра Даьхенгахьа, ленински партегахьа. Леонид Ильич Брежневга бӀарг кхоабаш ба. Керда дунен тӀом ца хилийтар дукха доттагӀала халкъашта юкъера гӀулакхаш вӀашии кхетаделген чӀоагӀдара тӀехьа кӀаьд ца луш цо болх беш, эггара чоалхаметӀа йола дунен халкъашта юкъера проблемаш къоастаеча хьаькъал долаши тешараца гуш из хилар бахьан долаш Ӏаьттан тӀарча миллионаш болча наькъ дегаш хьалдув Леонид Ильичацарча боккхача безамо, цуна чӀоагӀа мутӀахьа хиларо, машаро идеалаш котъяргхиларах бола тешам чубоссабу!

Машар, социальни прогресса гӀулакх лора а деш чӀоагӀдеш йола Советски Союз социализма вежарашка долча мехкашца цхьан. мугӀаре латт. Социалистически содружества паччахьалкхенаша массе а оагӀорахьара политически цхьана гӀулакхаш леладар, уж экономически, Ӏилма - технически, культура, тӀема довкъоша дӀа-кха гӀулакхаш леладар социализма низи влиянин дӀахо чӀоагӀъяра бола тешам, тӀом хьоабе гӀерташ леладеш моллагӀча гӀулакхашта йола тешаме дукъале.

Из цӀаьхха а баьхьдир дукха ха йоаццаш новкъоста Леонид Ильич Брежнева вежарашка йолча партейи паччахьалкхенийи кулгалхоаща хиннача вӀашагӀкхетарашка. Социалистически паччахьалкхений содружество чӀоагӀагӀа ме хул чӀоагӀагӀа хуа дунен социализма влиянин, тешамегӀа хул дунен халкъашта юкъера кхерамзле, чӀоагӀагӀа хул машара гӀулакх.

ЧӀоагӀа реьза а йолаш ала йиш я вай тахан, дукха халонаши духьаленаши хиннале а, истори юхалостаде гӀерташ дукха гӀуланхаш леладой а машарен социализмаи низий позици дӀахо чӀоагӀлуш йоагӀа.

Къамаш шоай лоӀама хилара тӀехьарча халкъий къовсама антиимпериалистически лостам чӀоагӀлуш боагӀа. Кортамукъаль яьккхача дукхача мехкаша социалистически ориентаци яржай, социализм хьалъяра наькъ тӀа даьннад. Цу мехкашца вай цхьана леладу гӀулакхаш тӀехь-тӀехьагӀа шерагӀа даржаш латт. Дукха хӀамаш да вай царца юкъара долаш машарен дунен халкъашта юкъерча кхерамзленнен тӀехьарча, эксплуатации империализма пах бохьарий дӀадаййхара. нийсхо йола общество хьалъяра тӀехьарча къовсаме.

Советий Мохк масса хана а социальни нийсхонна тӀехьарча, паргӀатонна тӀехьарча халкъий сийрдача кхоененна тӀехьарча къовсамхой оагӀонгахьа ба!

ТӀехь-тӀехьагӀа хьинарегӀа дакъа лоац тӀемен машарен лоархӀаме проблемаш къоастаеча дунен халкъашта юкъерча болхдой болано. Ленински васкеташта тешаме а йолаш КПСС хувцаш ца луш коммунистически болама дунен халкъашта юкъера сий чӀоагӀдара тӀехьа. марксистско - ленински ларда тӀа из кхотабалара тӀехьа я.

Машар бахьан долаш, халкъашта чӀоагӀа эшарашш боккъонашт Ӏалашъяр бахьан долаш бола къовсам чоалханеча хьалашна лоаттабу. Американски империализми цун гӀончаши гӀерт дуне объективно дегӀадоагӀаш хилар хувца, тӀема стратегически сферера низаш цхьатарра нийсденна хилар толхаде. Кхоххам кӀаьдбелга доладара, дунен халкъашта юкъера кхоххам михьара бахкхара, герзаш Ӏоаделга чӀоагӀдара, лаьттан тайп-тайпарча рай оаапша авантюристически гӀулакхаш леладара, антисоветизма наькъ тӀа баьннаб уж.

Конфликтни ситуаци хьахиннача моттиге ВӀашагӀкхийттача Штаташа кхы а чӀоагӀагӀа толхаду хьал. Шоай довзонел арахьа ах миллион дола эскар лоаттаду цар, дӀахо шер а еш керда тӀема базаш хьаю. Шоай бӀехха уйлаш кхоачашъяра халкъий вахара хьаштащ ца а лоархӀаш уж гӀерт Гаргарча Малхбоален къоастаенза йола проблемаш кхы а чӀоагӀагӀа кӀоаргъе. Иракаи Иракаи юкъерча тӀема конфликтаца дувзаденна кхераме мазаш леладе.

Дукха ха йоаццаш ВӀашагӀкхийттача Штаташка дӀаккхайнаьй дунен тӀа дукха лах дукъал болаш а раьза боаццаш а йола «керда ядерни стратеги». Милитаристски гӀозараша ядерни шантаж ларде лувц. Эхь ца хеташ цаӀ шоллагӀчуа чӀоагӀагӀа авантюристически йола ядерни тӀема варианташ кийчъю.

Цхьа шу хьалха США-аи НАТО гӀоллаарча цар союзникашеи малхбузен Европа мехкашка СССР-си Варшавски Договора доакъошхой долча кхыча мехкийи территореш тӀарча объекташта тӀахьональ латта керда американски ракетно-ядерни гаьна кхетар юкъерча боараме йола, системаш дӀахийсьяра хьакъехьара решени тӀаийцаяр. Из — чӀоагӀа кхераме акци я. Цунах кхерам ба герзаш Ӏоаделга чӀоагӀдарам Европен цун доазонел арахьен тӀом хиязраи.

Событеш кхераме йолаш дегӀайоалаяра духьала ераль лоархӀаме конструктивни предложенаш оттаьй СССР-о. Духхьал цу инициативо торо хилийтай дукха ца йоаццаш Европе ядерни герзашта доазув оттадара йола переговораш Женеве дӀайолаялийта.

ХӀанзарча дунен халкъашта юкъерча чоалханеча хьале парте Центральни Комитетон Советски правительстван деррегӀа дӀахьу машарен кхоххам кӀаьдбарен наькъ, мел могар ду советски наха машаре вахар Ӏалашдара.

Кхетадеш да, машара гӀулакха кхераме йола тенденцеш США арахьарча политике чӀоагӀъялараца дувзаденна. дунен халкъашта юкъера проблемаш низа позицера гӀолла къестае гӀертарца дувзаденна йоагӀаш йола выводаш воашта ца йича вай дергдоацаяга. Советски Союзо дагза дарг мел доацар дерга ший кхерамзлен ший цхьоагӀонхой кхерамзлен Ӏалашъяра, машарен прогрессен гӀулакх лорадара!

Нагахь санна США-царча вай юкъмоттигех лаьца аьлча, кхыча социальни системах болча моллагӀча кхыча мехкаца а санна, вӀаши нийсхон, чурча гӀулакхашта юкъе ца гӀертара, кхерамзленна зе ца дара ларда тӀа мара хила йиш йолаш яц из. Машаре дахара принцип чӀоагӀа а лелаеш, США-царча юкъмоттигера Советски Союзо лийха а яц. леха а лехац шийна цхьаннена йола совлевалш, тӀема гӀулакха совъяла гӀертац из. Малхбузехьа эттара боккхагӀа болча цу мехкаца вӀаши гӀойле йола цхьана леладу гӀулакхаш дегӀаккхувлара тӀехьа да вай советски американски халкъий духьа, разряди машарен духьа. Цу тайпара вай никъ жукъа ба конъюктурни шеконех, из массаза а ший хьадаг цхьа лостам болаш ба. Цу цхьан хаина вай тернэлду. советско - американски юкъмоттига хьало бӀарчача дунен халкъашта юкъерча хьала чӀоагӀа влияни еш хилар. Цо дектарийла ву массаза а доалача хӀамаша а чӀоагӀа бекктонхам кхеташ хила. Цунца дувзаденна дӀаккхайкаде ловра сона КӀайча цӀен кердача администраце вай мехкашта юкъерча юкъмоттига дешашта конструктивни никъ лоацаргхиларга догдоахаш вай хилар.

ТӀехь-тӀехьа дукхагӀа халкъий са хьувзаду империализмаи пекински гегемонизман низаш вӀаши гаргаухаш хиларо. ЦаӀ шоллагӀчо Азен дунен кхыча районашкен кхераме авантюраш леладара хьалха а тетташ, уж а воаши а шоай агрессивни уйлаш гӀулакхаши «советски тӀема кхерамах» лувцача харц хабараша ньайладахьа гӀерт. Общественни мнени лоарагӀа никкара бола аьттув кӀезигагӀа ме хул, чӀоагӀагӀа хул антисоветчиний оазаш. Советски Союзо шийн политикаца, шийн гӀулакхашца могагӀа а дӀахьекхад, ше цхьаннена а кхерам тӀа ца тувсилген кхерам тӀатасса дага йоацилген. Цхьатарра доагӀа из машта лертӀа юкъмоттиг лелаеш дегӀаккхувлен вай кийча долча Китайна а.

Афганистана революционни халкъа турпала къовсам. Советски Союза новкъостал, паргӀато езача халкъий оагӀонгахьара хинна тӀо бахьан долаш революционни Афганистана духьала дунен реакци вӀашагӀбелла хинна тийша болх юкъагӀбаьккхар. Эттара хьалха США, Пакистане, Китае а йоллаш антиафгански кампани вӀашагӀъеллараий вӀашитӀехьдалапзар прогрессага бода никъ афгански халкъа дӀакъовла, Советски Союза вкъулбехьарча доазон тӀа кхы цхьаькха а кхоххама цхьа кхуарч хьабе.

Дукха ха йоаццаш новкъост Бабрак Кармаль вай мехка варо, советски кулгалхоаща цун хиннача переговорашка цӀаьхха а хьахьенхар, вай мехкашта юкъера юкъмоттиг — вошала, революционни солидарноста, массе оагӀорахьара цхьана гӀулакхаш леладара юкъмоттиг хилар.

«Керда общество хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме, шийн революцена карагӀдьинараш лорадара гӀуланхь, — аьннад новкъоста Леонид Ильич Брежнева, — Советски халкъо дӀайодача хана а цун хьаллоацаргхиларга дог даха йиш йолаш я Афганистан».

Тешшаме ала мегаргда, новкъостий: машара низаш тӀемал чӀоагӀагӀа да! ТӀема кхерам юхатоха, шоай кхоене паччахьалкхенашта машаре цхьана гӀулакхаш леладарца а ца ювзаш, царна юкъерча къовсамца, хьада ца йоацаш сихдаь герзаш хьаларца ювзаш долча гӀозарий лоархӀамаш юкъагӀдоахалургдолаши даха дезаш да халкъаш. Из дика уйла кхоачашъяр духьа низи хьинари кходергдац вай парте, советски халкъо.

Хьашташ вӀаши нийса терхьа а деш переговорашка наькъаца къестае йиш йоацаш йола дунен халкъашта юкъера проблемаш яц аьнна хет вайна. Советски Союз кийча я моллагӀа гера, эттара хьалха ядерни дар, кӀезигдара а декъара хьаькъехьа, адам цхьатарра хӀаланедеча герза керда тайпаши системаши хьа ца яйтара хьакъехьа барт вӀашитӀехьбаккха.

Машари разрядкен чӀоагӀъяра чакхдоахергдолча хьадача гӀулакхий шеррен конструктивни программа хьоттаьй Варшавски Договора доакъошхой долча мехкий Политически консультативни комитета майски совещане.

СССР-о еннача предложенегӀа ООН Генеральни Ассамблен хӀанзарча сессе дувц «ТӀема кхерам кӀезигбера чакхдаха дезача цхьадолча саттотача гӀулакхий хьакъехьара» доаш. Низ болаш юе гера дӀадаккхарен кхерамзле чӀоагӀъярен дешаех йола СССР воаж предложенеш а.

Воай конструктивни дакъа лаца кийча да вай Европерча тӀема разрядкен гера дӀадаккхарахи йолча конференцена никъ хьабелла йиш йолча ерригача Европа юкъарча совешане доакъошхой долча мехкий Мадриде хургдолча вӀашагӀкхетара толам Ӏалашбара юкъе.

Машар чӀоагӀбара гӀулакха цӀенхаштача лоархӀаме да арахьара - экономически бувзамаш. ВӀаши мегаш дӀолчен вӀаши гӀойле йолчен хьалашка воашца гӀулакх леладе безам болаш мел берашца цхьана леладу гӀулакхаш дегӀаккхувларгда вай. Цудухьа вайна гу, цу тайпара мехкаш кӀеанг ца даларал совгӀа, дукхагӀа хулаш хилар. Шийдехараш Советски Союзо дизза кхоачашдергда. Изааморг хьадех вай воай партнерашкара а.

Октябра даьхено деррагӀен нийссен чакхйоах машар безаш йола ленински арахьара политика. Из къоабал а ю, хьал а лоац дерригача советски халкъо. Машара байрах бӀубенна хьу КПСС-о, цун Центральни Комитето.

Вай чӀоагӀа дог тийша да, халкъий кхоане — из тӀемаи хӀалакхулгеи а доацаш, машари кхоллам\ам, дикача лоалахоша цхьана леладу гӀулакхаш хиларах.

* * *

Новкъостий! Дуне революционно эргаданкхара никъ, адамий исторе чукь керда зама хьеллара чӀоагӀа сий долен бекхтонхамех гӀулакх кхьачад ленински партена, вай халкъа доагӀача даьнъа.

Октябра наькъагӀа болча Советий Мехко дерригдувен исторически нотатонаш яьхай. Сийлахь - йоккха революци шоай духьа яь йола коммунизман машарен сийрда идеалаш котъяларга вуг цу наькъо.

Дерригача прогрессивни адамашца цхьана Октябра 63 шу диаар дендеш белгал а доаккхаш, керде баьнха-дина толамаш даха. КПСС XXVI съезда баха ца боагӀача накъабаха лаьрхӀа а лоаш а ба коммунисташ, беррига советски нах.

Даькъала хилда сийлахьдоккха советски халкъ — коммунизм хьалъеш доаллер, дерригача дунен тӀарча машара тӀехьара деррагӀа къовсамхо!

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — кулгалдеш лостам толлеши бола советски общества низ!

Ховстам хилба Сийлахьбоккхача Октябра!

(Н. А. Тихонова доклад дакъа санна дукхавой а когахгӀьахар дӀаьхдаь дийттача тӀеараша).

ГРУЗИНСКИ ССР МЕХКДАЬТТА ДОАЛЛАЧА МОТТИГАШКА ТОХКАМАШ ДАРА, УЖ КАРАЕРЗАЯРА БАЛХАШ ДЕЧА КЪАЬСТТА ВЕЛГАЛВАЬННАЧА БОЛХЛОШТА СССР ОРДЕНАШИ МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Мехкдаьтта доккхара иттлагӀча пятилетка план хана хьалха кхоачашъеча доккхий толамаш дахарах совгӀаташ лулда:

НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ГӀОЛЛА

Цӏеча байракхи ордех

Солометин Илья Ивановича — «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Карабулакски управлене буровой начальника.

Халкъий доттагӀала ордех

Госиев Махьмад-Гире Мусайна — «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Карабулакски управлене бурильщика.

«Знак Почета» яха ордех

Дугинецкий Геннадий Михайловича — «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Карабулакски управлене начальника.

Къахьегама Сийлен III степена ордех

Гучигов Юрий Агдановича — «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Карабулакски управлене бурильщика.

«За трудовую доблесть» яха медаль

Надирашвили Рамин Ивановича — «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Карабулакски управлене бурильщика.

«За трудовое отличие» яха медаль

Васильев Владимир Федоровича — «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Карабулакски управлене вышкомонтажника — плотника.

Титаренко Борис Евгеньевича — «Грознефть» производственни объединене бурув тохара балхий Карабулакски управлене бурильщика.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Нк. Б. М. ТУТАЕВНА, Х. Ш. УМАЛАТОВНА, И. И. ХАВАЛОВНА НОХЧ-ГӀАЛГӀАЙ АССР ЗАСЛУЖЕННИ ЮРИСТ ЯХА СИЙЛЕН ЦӀИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Социалистически законность чӀоагӀъеча доккхий гӀулакхаш карагӀдувларах, прокуратура органашка дукхача шерашка берката болх барах Нохч-ГӀалгӀай Автономни Советски Социалистически Республика заслуженни юрист яха Сийлен цӀи лойла

Тутаев Махьмада Бислана — гор. Малгобека прокурора заместитела.

Умалатов Хасн Ширвановича — Урус-Мартановски района прокуратура следователа.

Хабалов Илья Иосифовича — Нохч-ГӀалгӀай АССР прокуратура воккхагӀволча следователа.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИИ.

г. Грозный.
1980 шу, 3 ноябрь.

ПЛЕНУМА МАТЕРИАЛАШ ӀОМАЮ

ХӀанз № 1 йолча гӀишлой материалий комбината цехашка, участкашка, бригадашка Ӏомаеш я КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума материалаши цига парте ЦК Генеральни секретара новкъоста Леонид Ильич Брежнева дь къамьали.

Шера план хавал хьалха кхоачашъяра яхь а йоаржаь парте XXVI съезда накъайоаш дика толамаш даьхад комбината коллективо. 10 бетта вадийнел совгӀа арахийцай 100 эзар сома маьха кирпишк, кӀир, кхийола продукци. Шера плана цхьа кӀира хьалха кхоачаш а еш гӀишлошъеча итташ эзараш продукци дӀаяхьийта, хӀаьта 1981 шера хьалхарча шин бетта план парте съезд хьаелла деча кхоачашъе лаьрхӀад комбината болхлоша.

Яхьо хьалха латт обжигальщикаши кӀир Ӏоноассаеш бола болхлой Соловых Алексей, Дапаева Макет, Саидова Хава, Мирзаханова Асма, Цамалигова Малкази, Вайсарова Беехи, Картув Светлана, кхыбараш.

Я. БУБНЕНКО.

---

10 НОЯБРЕ СОВЕТСКИ МИЛИЦИ ХЬАЯЬ 63 ШУ ДУЗ

Художника Е. Аникинаплакат. «Плакат» яха издательства.
ТАСС фотохроника.

БОКЪОНАШ ЛОРАЕШ

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинна 3 ди даьлча В. И. Ленина инициативагӀа хьаяьча Советски милице хьабенаб сий дола никъ. Цу дерригача исторе хана шоай декхар сийленца кхоачашдаьд милице болхлоша. Цар къонахчал долаш низ ца кхобеш лораьй революционни порядок, къовсам лоаттабаьб зуламашца, уголовни политически бандитизмаца, йохаьй кулакий мятежаш.

Милице историевара лаьрххӀа моттиг дӀалоацаш да Сийлахь-боккхача Даймехка тӀема шераш. Дукха милице болхлой шоай лоӀамагӀа нхар тӀем тӀа, къонахчал довлийтар тӀем тӀа е тыле къовсам лоаттабир диверсешца, бандитизмаца.

Сий долча гӀулакхашца дӀаьхий да Нохч-ГӀалгӀайчен милице истори а. Тахан вай довкхал деш йоах граждански тӀема хана республика милицена кулгалдеш хиннарий цӀераш. Грозне бӀаь дийнахьа хиннача тӀема, деникинщина духьала лоаттабаьча къовсама доакъошхой П. И. Кровцов Е. М. Пузиков, дукха а кхыбараш ба уж.

Халача хьалашка уголовно-зуламхоейн бандитски элементашца толаме. дӀира къовсам лоаттабаьб партийни комитеташеи ревкомашеи дӀахьожабаьча милиционераша. ЦӀаккха а дагара ергьац шоай посте байнача Г. А. Чинкина, Л. А. Бабкова, М. У. Дзейтова. О. Н. Вузуртанова, дукхача кхыча цӀераш.

Парте вай халкъа турпала, революционни тӀема традицешца хьалхебаь болча чурча гӀулакхий органий болхлоша тахан а вӀашитӀехьдоах советски наха сатийна хьинаре къахьегардола гӀулакхаш. лорою цар бокъонаш а законех дола эдараш а. вай хьалторон ларда — социалистически доалахье.

Парте XXV съезда решенеш, КПСС ЦК апрельски, августовски (1979 ш.) Пленумий сопаман кхоачаш а деш бокъонаш телха ца лйтара дола шоай балха гӀулакхаш тоадаьд республика милице органаша. Бокъонаш лораяра органий а, иштта общественни организацей а керттера гӀулакх а хинна дӀаеттаб профилактически болх. Цу тайпара цхьана беча балха дика форма я общественни порядок чӀоагӀъеча довкха дакъа лаьца йола общественни порядок лораяра пункташи, профилактика советаши.

Къаьстта дика болх беш я «Малгобекнефть» НГДУ, «Красный молот», «Электроприбор». яхача В. И. Ленина цӀерагӀча мехкдаьтта чакхдоахача заводий боккъонаши къахьегама дисциплинеи телха ца яйтара йола профилактически советаш. Цу предприятешка правопорядока къахьегама дисциплиней телхаелга дахаддаш лохлуш хилар хьахьекхад практико.

Ди-тӀехьа тоалуш ба дукха эзараш болча дружинникий болх. Шоай дегашен граждански декхарон хьехарца милице болхлошца оагӀув оагӀох а теха общественни порядок лораяра йола шоай смена йоаца вахта дӀахьош ба болхлойи гӀулакхера нахи.

Таханарча дейга къаьстта дика болх беш ба СССР 50 шу дизара цӀерагӀча Грозненски химически, «Красный молот», «Автоспецоборудование» заводий халкъа дружинникаь, иштта комсомола Грозненски горкома оперативни комсомольски отряд. Общественни порядок лораеча дизза дакъа лацарах Сийлен грамоташи маьхера совгӀаташи деннад дикагӀбола дружинникашта.

Милице вахацара бувзам чӀоагӀбара гӀулакха цахадаш йоакхо еш министерства, милице отделий болхлошца къахьегамхой коллективашка а пах бахача моттигашка а къамаьлаш делга вӀашитӀехьдоах республика МВД-ес. Укх шера дӀалхача хана къахьегамхошта хьалхашка 200 гаргга доклад яьй, лекци йийшай милице болхлоша. Грознерча ерригача предприятешка къамаьлаш деш хиннаб министерствам чурча гӀулакхий отделийи болхлой.

Цу вӀашагӀкхетарашка милице болхлошта шоай замечанеш яьй, общественни порядок телхаярца дӀалхача зуламах юхедиса во хӀамашца кхыдарашца хӀанз а эсала къовсам лоаттабеш хиларах лейдад дукхача болхлоша. ХӀаьта цхьацца йолча моттигашка доагӀаш дола таӀазар дац хулиганашта. Цу дерригача дешаех милице горрайотделашца цхьана де дезар деш я республика МВД.

Партийни комитетий хьалхленца боккха кхетама болх бу милице подразделенешка. Укх тӀехьарча хана хоьйлал тоаенна дисциплина, чӀоагӀъенна милице балха социалистически законность. Кадраш хьахоржилга тоадар бахьан долаш дикагӀа хиннаб милице оперативно - служебни болх. Дукха а дуккагӀча милице болхлоша къонахчали денали долаш кхоачашду шоай балха декхараш.

ВАЗ-2101 — ӀажагӀа бос бола машин а зоаккхаш цхьа граждании вайнав аьна Назрански РОВД хоам хилар. Уголовни розыска инспектора милице воккхагӀволча лейтенанта З. Дадаевна бӀаргайнаяр йиттаьчоа тара бос бола номераш йоацаш цхьа машин. «Юность» яхача кафе вагӀар 2 дӀамига сага цхьа йоӀи. Цу машина тӀа баьгӀарех цхьаннена тара вар цаӀ. Масснеха минут ялале Дадаевна новкъостала бахар следователь, милице лейтенант В. Д. Короткий шофер-милиционер З. И. Дальцаеви.

Документаш хьахьонха ца а тугаш духьало йир кагайча наха. Царех цаӀ хьалаьцар. Следстви еча хана а шоллагӀвар лаьцачул тӀехьагӀа гучадьлар 2 саг а вуаш цу группо массеха зулам даьлга.

«60 лет Октября» яхача Грозненски совхоаерча почтови отделенера 3 зуламхо герз тӀа лаьца дахкха дукха ахча а ийца «Жигули» машинаца дӀавахавар. Уж кьуй хьалахара вӀашагӀъеллаяр Грозненски РОВД начальника заместитель милице майор Добряков керте латта оперативни группа. Хьалхара мероприятеш дика кийчъяри общественносто гӀо дари бахьан долаш гуча а баьнна хьалий [illegible].

Халкъбоахама объекташта ха деш бар милице сержанташ Товгиреевн Яхьяеви, Бийсаряна шийттаел тӀехьагӀа ах сахьат даьннача хана № 24 йолча ателье наӀарах боалла чӀега бохабаьлга хайра царна. Къу ателье чу волга боккъонца шоашта ма хай а рацеца оперативни группа хьайийхар милице болхлоша. Сейф йоха а аь ахча хьанийца къу хьалаьцар. ХьалхагӀа дизза къоал дань вола Грозневаха Янсантов хиннавар из. Цу тайпара зуламхой хьалахарах доле дика гӀулакхаш карагӀдаьнна бе дукхагӀбола милице болхлой.

Гуманни гӀулакхаш деш ба милице болхлой. ХӀанз беррига а советски наха КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра тӀатегӀа къовсам лоаттабеш парте XXVI съезда сийленца накъабаха къахьегама толамаш доахаши йолча хана кхы а лоархӀамегӀа ба из болх. Из сийлен гӀулакх бахьан долаш заводашка, фабрикашка, кхашка, гӀишлошъеча сатийна дӀабодаш ба хьинаре къахьегам. Дерригача халкъаца цхьана ба милице болхлой а. КПСС XXVI съезда — тӀехдина гӀулакх, дика общественни порядок, — иштта я цар девиз.

Шоашта хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдеш милице сий лакхдешин къахьегамхой Ӏаьдале махалаш яха цӀи лакха лелаю вай республика милице болхлоша. ДӀахо а общественни порядок лораяра цахаддаш фе хургба уж.

ХӀанз дувна сай аьттув хилараа Советски милице денца милице болхлой, дружинникаш, беррига шоай лоӀамагӀа бола тхоай гӀончаш дегӀара даькъала бувца безам ба са.

Коммунистически парте кхетам беннек йоакхо ешн йолча Советски милице халкъа машаре гӀулакх делга шийн керттера декхар лоархӀ. Халкъа шийх бенна боккха тешам боа ца бара дӀахо а деррига дерга ца.

Ш. МОГУШКОВ, НГӀАССР чурча гӀулакхий министра заместитель.

Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссешка

Укх деношка хилар «Халкъа боахаме къахьегама дисциплина дӀахо чӀоагӀъярахи кадраш хувцалулга кӀезигдарахи» КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС сопам гӀишлошъеча Нохч-ГӀалгӀай Управлене кхоачаш мишта бу дийцача Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета гӀишлошъярен гӀишлоний материалий промышленностен массазарча комиссе заседани.

Доклад йир гӀишлошъеча Нохч-ГӀалгӀай управлене начальника заместитела С. М. Кучиева.

Депутаташа, комиссе членаша В. И. Никонова, А. И. Онежкос, А. Юпаевас, С. С. Хасиева, хьинаре дакъа лаьцар из дош дувцача.

Заседане белгалдир гӀишлошъеча Нохч-ГӀалгӀай управлене паччахьалкхени къахьегамен дисциплина чӀоагӀъяра, къахьегама ресурсаех, балха ханах дикагӀа пайда эцара, гӀишлошъяра эффективности балха дикали айяра тӀаерзаль мероприятеш чакхйоахаш йолга. Управленена карарча предприятей коллективашка шерра социалистически яхь йоаржаьй КПСС XXVI съезда даха ма доагӀара накъадахара.

Чакхдаьхача гӀулакхаша гӀо дир прогулаши болх ца беш сеца латтилгех кӀевигде. Вахьда, сопам кхоачашбеча долаш да кхоачамбоацараш а.

ГӀишлошъеча управлене, цун подразделенешка карагӀдьинарашка критически хьежа деза. ХӀана аьлча, йолаш я планови заданеш кхоачашца еш йола коллективаш. ХӀанз а йолаш я гӀишлоний материалашца, механизмашца, транспортаца ший хана хьа Ӏалеш ца беш йола моттигаш. ХӀанз а мела дел «Орловский» непрерывнен бригадни подряди санна йола прогрессивни методаш балха юкъехкхувлелга. Къоастаде дезаш да гӀишлоний профессеш йола болхлой кийчбара а цар говзал лакхъяра а дешаш.

Цу кхоачамбоацарашка дехкоил балха за айхьа йоаяра хьалаш, стабилни къахьегама коллективаш хьахилийтара, производственни дисциплинана, балхий дикала, бухсоццаш къахьегамха овсарле айяра во Ӏеткъ ца дерригӀа а.

Массазарча комиссе гӀишлошъеча Нохч-ГӀалгӀай управленеа могадир белгалдахьа кхоачамбоацараш дӀадахара де дезар делга, къахьегамен производственни дисциплина ерригача подразделенешка чӀоагӀъяра уйле тӀалхийта, къахьегама ресурсаех, балха ханах дикагӀа пайда эцарех, гӀишлошъеча кадраш дӀачӀоагӀъергйола, хилакца даргдоаца хьалаш хьакхолларах бола кулгалхой бехтонхам лакхбар.

КХЫ А ОВСАРЕГӀА КЪАХЬЕГАРГДА

ДӀадахача шера хоттама хьалаш во а хинна хьайбаш Ӏангара дахара тоъал доакъар Ӏалашде вӀаштӀехьа ца даларах деналах бохкизар тха Ленина цӀерагӀча колхоза хьайбаш леладераш. Халонашца толамца къовсам лоаттабеш къахьийга йоакха продукци лох а ца йолийташ Ӏангара даькар довхаи.

Хьайбаш Ӏангара доахаш дика къахьегарах тха шурий ферма коллективана елар «Ерригроссийски социалистически яхьё котало яькхар» яха вымпел.

Къахьегама овсарле кхы лох ца йолийтаю болх беш хьайоагӀа тха коллектив хӀана а. Масала, итт бетта план 1010 тонн йолаш цхьоалагӀа ноябрь хьатӀакхоачаш Даьхенна дӀаелао духха хӀама ца эшаш 1050 тонн шура, хӀаьта со болх беш йолча ферма коллективо 108 процент кхоачашйир паччахьалкхенна шура дӀалара итт бетта план.

Дега бокхха тоам беш хӀама да Даьхенна дӀа мел лу шура хьоалалга а, цӀена хиларга а дилача цкъоалагӀча сортах хилар. ХӀанзалца дӀаеннача шурех паччахьалкхенгара колхоза доагӀачул совгӀа ялх эзари шин бӀаьй сом ахча девнад тха боалама шура боарамал тӀех хьаьнен цӀенеи хиларах.

Дика хьоккхамаш тойташ болх бу тха Ӏаьсий леладечар а. Итт бетта планал совгӀа 34 Ӏацилг хьалккедаьд цар.

Иштта овсаре, хьаьмела къахьега вӀаштӀехьдоалийт тха болх иттача бахкхара, цунцара безам совбахкхара колхоза правлене, партийни, профсоюзни организацеша йоанхо еш хиларо.

ХӀара итт ди массаза доал социалистически яхьа итог ю фермашка. ДикагӀбарашта, шоай балха нормаш тӀехкхоачашъерашта ахчаи премеш лу. ТӀехьабусача доаркаша болх во хӀана бу тоам. Гучадьна кхоачамбоацараш дӀадахара тӀаерзаль мероприятеш чакхйоах.

Овсаре болх ба йиш хулийт хьайбаш леладераш шоайла барт болаш, вӀаши новкъостал де кийча, йоккхагӀа опыт йолчар къахьегараш Ӏомабе гӀерташ хиларо а.

Хьоккхамаш даьхдара тхона новкъостал дир Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 63 шу дузача дена толамца накъабахар духьа йоаржаль хиннача яхьо а. ДӀахо оаха яхь дӀахьоргья «КПСС XXVI съезда сийна — хьинаре къахьегам» яхача девизагӀа. ТӀехь-тӀайоагӀача хана кхы а овсарегӀа къахьегаргда оаха.

М. ГЕЛОГАЕВА,
Сунженски района Ленина цӀерагӀча колхоза доярка, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Совета депутат.

ОКТЯБРА ЦIЕЙ ДЕЗДЕШ Я НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕ

7 ноябре Грозне хинна къахьегамхой демонстраци

(Кхиадоалар. Доладар 1-гIа оагIо тIа).

калеа пятилеткана,— хьинаре къахьегам!» яха лозунгаш. Цу девизаегIа дIахо йодача хана а шоаш тIагIертта къахьегаргхиларах тешам луш дола тайп-тайпара плакаташ.

Трибуна тIара Октябрьски моаршал лу Нохч-ГIалгIай химзавода, кога гIирс беча фабрике, маькх ечи комбината, «Чечингазстрой» треста къахьегамхоша.

Района цу а кхыча а къахьегама коллективашка белгалбаьнна дика болх беш а общественни декхараш геналле кхоачашдеш а итташ, бIаьш къахьегамхой ба. Царех ба съезда сийна вьржача яхье башха дика толамаш доахаш хьабоагIа вагонни депоа электросварщик Шульга Геннадий Петрович, локомотивни депо машинист Селищев Борис Николаевич, «Промавтоматика» НПО токарь Вихлянцев Валентин Владимирович, текстильно-галантерейни объединене кIувсаш дер Аласова Раиса, № 16 йолча школа хьехархо Василенко Нина Сергеевна, № 13 йолча училищера мастер Надиев Шуип Ярошевич, № 2 йолча роддомера лор Евлоева Мухтара Лиза, маькх еча комбинатера болхло Латыш Евдония Петровна, дорресторанера кондитер Оздоева Османа Лейла кхыбараш.

Иштта, цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш майдан тIа гIолла Iочаккхъювл района проектни институтий, торгови, медицински учреждений коллективаш.

Трибуне латтарашца дег тIара доагIача дIайхача дешашца моаршал а хоатташ В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа боал Старопромысловски района къахьегамхой. Гавнна дIахозаш дей «Сийле хийла турпалча болхлой класса!», «Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти!» яха дешаш. Цу хана гучабовл Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене, цун подразделений къахьегамхой. Республика мехкдаьттахоша хIанзале кхоачашъяьй «Iаьржа дошув» даккхара пхе шера заданеш. Из декхар кхоачашдеча доагIаш дола дакъа юкъедихьад В. И. Ленин ваь 110 шу дизарга, СССР Конституце 3 шу дизарга, Октябра 63 шу дизарга кхоачаш шоай пхе шера заданеш доахIаьча «Старогрознефть», «Октябрьнефть» НГДУ-ша, Грозненски Старогрозненски бурув тохара балхий управленеша, «Грознефтегаз» НГУ. Ташкалински, Октябрьски, Старогрозненски, Грозненски технологически транспорта управленеша, кхычар.

Укх карарча пятилетке ерригача республике хьалдьцача дукхача дикача гIулакхий инициатораш ба старогрозненцаш. Республика мехкдаьттахоша чIоагIа ньоабелбаь тIайнцар шера 5 эзар метр кIоарга бурув а тохаш цхьан шерех ах шерех скважина болх бе йолайолийтаргья, цьнна № 16 йолча «Северо-Минеральная» яхача буровой коллектив дIаболабаь болам. ХIанз цу девизагIа ях лоаттаеш я республикера итташ бригадеш.

«Трансмаш» завода комсомольцаша «XXVI съезда — ткъаь ях хьинаре комсомольски вахта», хIаьта «Грознефть» объединене ВЛКСМ комитета КПСС XXVI съезда сийна вахте латта бокъо яккхара тIехьа, иштта кхыйола маьхера инициативаш дIайолалуй.

Кура гIа боахаш майдан тIа боал района меттел, еррига республике а цIи хезача «Электроприбор» завода болхлой. Бутт хьалха кхоачашъяьй коллектив пхе шера план. Цул тIехьагIа а хьинар лаьгI ца доллйташ къахьегар бахьан долаш итт бетта пхьа итогех республика предприятешта юкъе хьалхара моттиг яьккхай.

Укх предприяте хьалхалаттачарна юкъера а хьакъоастабе боагIа болхлой В. И. Беленский, В. П. Машчанов, В. С. Музыряк, В. Н. Хайбулина кулгалдеш йолча слесарий-сборщикий бригада членаш.

ЦIей дезде баьхкачар бе доахнача лозунгаша даькъала юац Коммунистически партеи Советски правительствай чуреи арахьарен политика, лоралгIа ца йоалаш КПСС Центральни Комитета Политбюро, цунна керте латтача новкъоста Леонид Ильич Брежнева дунен аре машара тIехьа чакхдоаха гIулакхаш, хестаю ленински къамий политика, шоаш цхьайтталагIча пятилеткаш хIанзе а дика лард йоларгхиларах тешам лу.

Дукхха дика гIулакхаш карагIдаьнна накъабаьхкаб шоай эггара бочагIа долча революционни цIейна «Союзавтоматстром» опытно-экспериментальни завода, «СевкавНИПИнефть», а «Сельхозтехника». Победински МРО, «Грозтрубопроводстрой» № 1 йолча автобаза, Респотребсоюза универсально-торгови база къахьегамхой. Цудухьа белаш, иллеш доахаш, дог гIоздаьнна ба уж.

Иштта, цаI шоллагIчоа тIехьа йолаш Iочакхъювл Грозненски ремонтно-механически завода, «Терек» яхача мебели дахчах хIамаш еча объединене, «Трансмаш» завода, района транспортникий, гIишлошъерий, бахача наха тайп-тайпара гIулакхаш лоаттадеча учреждений колоннаш.

Демонстраце баьхкачар бе довхк К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина, КПСС ЦК Политбюро членийи кандидатийи портреташ.

Трибуна тIа а цунна гоннахьа а латтарашца чIоагIа безаме тIаэц болгарски гIишлошъерий группа. Къамая хьалхараш деш, иллеш доахаш майдан тIа гIолла Iочакхбовл уж.

Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дуза ер шу берригача советски наха санна чIоагIа белгала да Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта а. Укх шера чакхйоал иттлагIа пятилетка, из толамца чакх а йоаккхаш — КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара деррига шоай низаш оарцагIа даьха болх беш ба республика къахьегамхой. Цу юкъе доккха дакъа лоац В. И. Ленина цIерагIча районерча къахьегамхоша. Талан чIоагIа деган гIоздаьнна дезду цар Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дизара цIей.

В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа боал цу района къахьегамхой колоннана хьалха района цIе байракхаш яхьаш боагIараш. Октябрьски цIей даькъала а дуваш тIаьц уж трибуна тIа латтарашца. «ТIехьабусараш боацаш бе болх», «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача девизагIа ньа а хьегаш КПСС XXVI съезда сийленца накъабахара къахьегама вахте аттача цар дика къахьегама совгIат кийчдаьд Сийлахь-боккхача Октябра цIейна. Керттерча технико-экономически хьокхамий диъ шерен итт беттеи план толамца кхоачашъяьй цар. Цу юкъа планагIа даьрхIачул совгIа цар маьхала яьккхай 16 миллион гарггача сома маьхка продукци, тIехкхоачашъяьй къахьегама оасарле лаккхъяра, продукци арахецара заданеш. Лаккхерча категорех йолча продукцех 30 процент яр пачхахьалкхен дикала Знак йолаш я.

В. И. Ленин ваь 110 шу дизара сийна яьржа социалистически яхь дIахо а хьош, районерча кхо эзар болхлоша, бIаь цехо смено, участко, бригадо, итт предприяте рапорт деннад иттлагIча пятилетка план ханал дукха хьалха кхоачашъярах. Царех я макаронни фабрика, «Центроспецстрой» треста СУ, «Кавказтрансгаз» объединене, кхыча предприятей коллективаш.

«Даькъала хилда Октябра цIей!» «Сийле хийла социалистически яхье хьалхалаттарий!» дег тIара доагIаш цу дешашца тIаэц республика машинашъеча предприятешта юкъе эггара йоккхагIа йолча «Красный молот» завода машинашъераш. Хьамсарча партен правительствай кулгалхой портреташ, цIе байракхилгаш, лозунгаш, рапорташ, транспаранташ дахьаш йоагIа завода къахьегамхой колонна. Дегаш гIоздаьнна ба цун доакъошкой. Цар кийчьеча иттех тайпарча продукцена пачхахьалкхен дикала Знак еннай, соахка укх хана арахецахаш хинначул 7 процент дукхагIа хиннай продукци.

Шоай производственни толамаш, дезача денна кийчдаь къахьегама совгIаташ гойташ дола рапорташ дахьаш цхьаннена тIехьа шоллагIбараш болаш трибунана хьалхашка гIолла тIехбоал итт бетта план кхоачашъяьча гормолкомбината болхлой, швейни производственни объединене, «Автоспецоборудоване» яхача опытно-экспериментальни завода, «ВАЗ» а автоцентра, юрта боахама министерства ПМК, междугородни телефонни станце, телеграфа, «Чечингушпромстройматериалы» производственни объединене, кхыча предприятей организаций къахьегамхой. Социалистически яхье котбаьннараш хиларах тарра еннай царна цIе байракхаши сийлен грамоташи. Берригa советски нах санна дунен тIа машар хилийтара, халкъашта юкъера кхохкам желбаре, бахача наьха хьал-торо тоалра цахаддаш къовсам лоаттабеча КПСС ЦК Политбюрона, КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхерча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева деча дикача гIулакхашта хьинар айдаь къахьегарца жоп луш болча цар чIоагIа къоабальь тIайнцай КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеш, цу Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл.

В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа гIолла иллеш доахаш, ашараш лекхаш, дегаш гIоздаьнна болаш тIехбоал медикаш, литература а искусства а болхлой, Iилмахой, студенташ, кхыбараш. Цар колоннаш егаш я цIеча байракхилгаша, лозунгашца, плакаташца. «Сийле хийла хьамсарча Коммунистически парте!», «Дунен тIа машар хилба!» яха дег тIара доагIа дIайха дешаш да трибунера хьахозаш.

Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дузача деношка продукци маьхала лаккхара пхе шера план кхоачашъярах рапорт делар Заводской района къахьегамхоша. Ер шу чаккхдалалехьа пятилетка планал совгIа цар маьхала йоаккхаргья миллионаш сомий маьха продукци. Цудухьа къаьстта чIоагIа дегаш гIоздаьнна болаш дезду цар таханара цIей. Района къахьегамхой колоннана хьалха ба цIе байракхаш яхьаш боагIараш. Сийлахь-боккхача Октябра цIейца уж даькъала дуваш дег тIара доагIа дIайха дешаш да трибунера хьахозаш. Массаза санна дика кийчъенна йоагIа «ХIара балха денна — дикала Знак!» яха инициатива вай республике дIа а йолаь, производства эффективности балха дикали лаккхьара тIагIенна къовсам лоаттабеча СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода химикий колонна. Района промышленни предприятешта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг яккхарах цу коллективана еннай района карара кара тела ЦIе байрах, район сийлен Улга тIа а йоаккхаш. Итт бетта планал совгIа цо маьхала яьккхай 900 эзар гарггача сома маьха химически продукци.

«Даькъала хилба социалистически яхье хьалхалаттараш!» яхача дIайхача дешашца трибуне латтарашца моаршал а хоатташ В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа йоал Грозненски ацетонови завода болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча маьха колонна. Массехк бутт хьалха завода болхлоша кхоачашъяьй пхе шера план. «Пятилетка хьинареча къахьегамца чакхъяккха» яхача девизагIа къахьегача цар Октябра цIейна хьалхарча вахте а къаьстта дика толамаш даьккхад. Итт бетта планал совгIа маьхала яьккхай цхьа миллион совгIча сома маьха продукци, хIаьта арахийцай 930 эзар сом мах бола валови продукци. Иштта шоаш дакъа къахьегама толамаш гойташ дола рапорташ дахьаш, хьамсарча партеи правительствай чурчеи арахьарчеи политикана шоаш мутIахьа хилар хьахьокхаш дола плакаташ дахьаш боагIача Грозненски ремонтно-механически предприяте, радиотехнически завода, «Нефтехимзапчасть» завода, № 1 йолча гIишлон-материалий комбината, кондитерски фабрика къахьегамхой колоннаш цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш чакхйоал майдан тIа гIолла. «Сийле хийла советски халкъа!», «Даим хилда дунен халкъашта юкъера доттагIал!» яхача дешашца тIаьц уж трибуне латтарашца.

Хьамсарча партеи правительствай кулгалхой портреташца, цIеча байракхилгашца, лизашца ега колоннаш йолаш трибунана хьалхашка гIолла чакхбоал «Грозэнерго» районни энергетически управлене, цунна чуйоагIача предприятей къахьегамхой, ГрозНИИ, «Грозгипронефтехим», «Чечингражданпроект», кхыча Iилма-тохкама институтий болхлой. Царна тIехьа боагIа торговле болхлой, коммунальни боахама къахьегамхой, профессионально-технически училищай дешархойи хьехархойи, транспортникаш, кхыча организаций учреждений болхлой.

Шерра гIа а боахаш В. И. Ленина цIерагIча майдан тIа кхоач Грозненски района къахьегамхой. Цар колоннана керте ба тух-сискал дIахьаш боагIа къамен барахьаш тIадувка мехкарий. Къахьегамхой колонне эггара хьалха боагIарашца я «Юбилейный», «Кулариский», «Горячеисточненский», «Пригородный» совхозий коллективаш.

Грозненски района къахьегамхоша дикка дакъа юкъедихьад республико даьхача толамашта. Юрта боахама продукци санна, тайп-тайпара промышленни яр а кийчъеш йолча цу района дукхха къахьегама коллективаш социалистически яхье хьалхалаттарашта юкъе я.

КПСС XXVI съезда сийна хьинар дIадена балхаш деш боахкача района къахьегамхошка дIайха моаршал лу трибуна тIара.

Социалистически яхье а йоарнаь дикача хьокхамашца съезда накъахьара инициатива йоарнаьй «Горячеисточненский» совхоза коллективо. Из хьал а лаьца района дукхача юрта боахамаша, промышленни предприятеша керда декхараш тIайцад иттлагIча пятилетка планал совгIа дукхха юрта боахамеи промышленнии продукташ Даьхенна дIаялара.

Социалистически яхье доккхий толамаш даьхад района къахьегамхоша, колхозашеи совхозашеи, промышленни предприятеша. Ханал хьалха кхоачашъяьй ялат, баьцадараш, сом, пекарь, свеклаш, шура, тха пачхахьалкхенна дIадалара пятилетка планаш. Иштта, пятилетка планагIа 85970 тонн дIадала доагIача ялат дIаденнад 101 эзар тонн Генараш, дулх, фуаш пачхахьалкхенна дIадалара планаш кхоачашъяр дукха хьинар ца кходеш балхаш деш боахк къахьегамхой кхашкен фермашкен.

Пачхахьалкхен планаши тIанйца социалистически декхараши кхоачащдеча дикка дакъа лоацаш хьайоагIа «Горячеисточненский», «Юбилейный», «Пригородный», «Кулариский», ОПХ «Гикаловское» совхозий коллективаш. Цар низ кхачаб юрта боахама керттера продукци пачхахьалкхенна дIалара планаш диъ шера кхоачашъе.

Социалистически яхье хьалхалаттарашта юкъе ва «Кулариский» совхоза тракторист Ибиев Кабуя. Пятилетка планагIа 7840 гектар йолаш диъ шера 8757 условни гектара тIа оахам даьд цо. Иоалаш йолча «Горячеисточненский» совхоза комбайнера Дудуркаева Камстас ханал хьалха кхоачашъяьй ялат ардара пятилетка план. 1 Мая цIерагIча колхоза Черникови Мария кулгалдеча бригадерча колхозхоша пятилетка планагIа 3846 тонн баккха безача 5 эзар гаргга тонн сом баьккхаб. Пятилетка планагIа дарел дукхха а совгIа баьцадараш кхедаьд «Пригородный» совхоза Гулаева Тамарас кулгалдеча бригадерча болхлоша а.

Районе хьайбаш леладерашта юкъе хьалха латташ ба «Грозненский молочный» № 15 совхозера Айгумова Марфа, «Юбилейный» совхозера Хожбахмадова Закият, кхыбараш. Пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяьй «Загорский» совхоза скотника Джабраилов Салмина. Старо-Юртовски птицефабрикерча Терекбаева Зайнапа, дукхача кхыча болхлоша.

Социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIа сий долча болхлой класса викалаш. Промышленноста продукци йохкара план 1 ноябрь хьатIаккхоачаш кхоачашъяьй районо. Ханал хьалха из кхоачашъяьрашта юкъе я Горячеводски УБР, РИТС-4, мехлесхоза, Артемовски элеватора, МРО «Сельхозтехника», спец. ПМК, кхыйола коллективаш.

Цхьаннена тIехьа шоллагIъяр йолаш шоай къахьегама рапорташ дахьаш чакхъялар майдан тIа гIолла района колхозийи совхозийи, промышленни предприятей коллективаш.

Грозне хиннача къахьегамхой демонстраце къьгга хьахьенхар хьамсарча партенен халкъан юкъера йохаргIйоаца цхьоагIо, парте планаш кхоачашъяра къахьегамхоша шоай деррига хьинар тIадерзаделга, Сийлахь-боккхача Октябра идеалашта, В. И. Ленина васнеташта уж боарам бойцаш мутIахьа болга.

Демонстраци чаккхьалча бийса йхалца театрашка, культура дворецашка, кинотеатрашка сакъерзаш хилар городе баха нах.

С. МАНСИГОВ,
Б. КОСТОЕВ,
С. АУШЕВ.

И. ПЛИЕВА суьрташ.

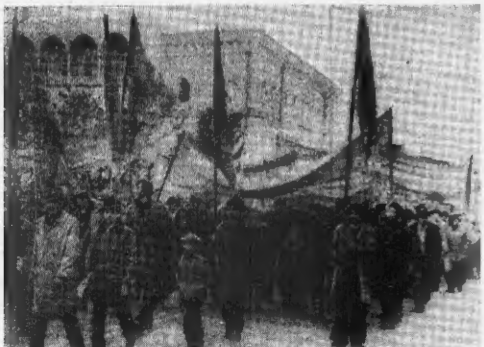

Республика районашка цIей дездар

Малгобек

Итт сахьат доал. ДIайолалу демонстраци. Трибуна хьалхашка гIолла эггара хьалха чакхйоал байракхаш яхьаш боагIачар колонна, царна тIехьа йоагIа къахьегамен тIемен ветеранийи, школай дешархойи хьехархойи колоннаш. Хьагучайоал Вознесенски газ чакхйоахача завода коллектив. Октябра цIейна дикача къахьегама толамашца накъаенай из. Царна тIехьа-тIехьа йоагIа автотранспортни предприяте, «Малгобекнефть» НГДУ коллективаш, кхыйраш.

Демонстранташ цIейца даькъала бувцаш, вахаре а балха тIа а дика дараш хилар лоаш трибуна тIара къамаьл дир КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара П. А. Бусева, кхычар.

Демонстраци чаккхьалча сакъердам лаьттар Малгобеке, юрташка.

Назрань

Парте райкома хьалхашкарча хоза кийчъяьча майдан тIа Октябра цIей дезде дукха нах гулбеннаб.

Трибунана юхе лаьтIо хьекхача мичо ловзаеш я цIаккха дохаргдоацача советски халкъий доттагIала тевал — ерригача союзни республикай байракхаш.

Трибуна тIа ба района кулгалхой, тIема, къахьегама ветеранаш, производстве хьалхалаттараш.

Сийлахь-боккхача Октябра цIейна хетаьь митинг хьайийллар КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева. Гулбеннарий цIей даькъала а дийца, из лоацца дийцар укх шера итт бетта заданеш толамца кхоачашъяра тIехьа яьржача яхье района къахьегамхоша даьхача толамех. ХIаьта уж геттара дика да. Хьайбай продукци дукхагIа лакхарам кийчъярам духьа республике лелаеча социалистически яхьа итт бетта итогех хьалхара моттиг а хьоккаеш республиканска газеташ тIарча сийлен Улга тIа яьккхай Назрановски район.

Къаьст-къаьста коллективашта юкъе яьржача яхье хьалхара моттигаш яьхар Наьсарерча трикотажни фабрика, «Экажевский» совхоза, «40 лет Октября» совхоза кхоалагIча шурий ферма, Наьсарерча совхоз-техникума шурий ферма коллективаша.

ДIайолалу демонстраци. Хьалхарча колонне боагIа революце, тIема, къахьегама ветеранаш. Къаьстта хоза кийчъяь я Ахриев ГIапура цIерагIча «Электроинструмент» завода, трикотажни фабрика болхлой колоннаш. Иштта трибуна хьалхашка гIолла чакхъялар «Назрановский» совхоза, автотранспортни предприяте, кхыча организаций, учреждений колоннаш.

Сунжа

КПСС XXVI съезда сийна къахьегама вахте а этта Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дизар дездеш дика толамаш даьхад Сунженски района дукхача къахьегамхоша, боахамий а промышленни предприятей а бIарчача коллективаша. Района пхийтта предприяте тIехкхоачашъяьй пятилетка планаш. Царна юкъе я «Сунжанефть» НГДУ, газ чакхйоаха производство, коачъяьча газа Къилбаседа-Кавказа контора, кхыяраш.

Юртбоахама керттера продукци йохкара пятилетка планаш кхоачашъяьй «Победа», «Путь к коммунизму», «Красная Армия» яхача колхозаша, района кхыча боахамаша.

Цудухьа дукха нах бар Октябра дезача цIейна хетаьаьа митинге гулбенна. Из митинг хьайийллар КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара В. И. Гулаева. Доал лу КПСС райкома шоллагIча секретара Ф. С. Цуровайна. Цо социалистически яхье хьалхалатташ хьабоагIача къахьегамхой цIей даькъала дийцар цхьа а тьинаргIа къахьегаш советски коммунистий форума накъабаха тIахьийлар уж.

Митинге къамаьлаш дир парте ветерана Х. Э. Султыгова, «Западная» яхача нов тIара оалхазараш кхоабача фабрика директора И. У. Умархаджиева, кхычар.

Митинг чаккхьалча къахьегамхой демонстраци хилар.

Шали

Байракхашца, транспаранташца, лизашца хозьяй Шаьла юрта улицаш. Iурра деза юрта центр йолчахьа хьаьаха болабелар дегаш гIоздаьнна шаьлахой.

Итт сахьат доал. ДIайолалу Сийлахь-Йоккха Октябрьски революци хиннача денна — 7 ноябра хетаьь демонстраци. Трибуна тIа ба КПСС Шалински райкома бюро членаш, района толашагIа бола болхлой, тIемеи къахьегамеи ветеранаш.

Демонстраци дIайолалуш эггара хьалха майдан тIа бовл байракхаш яхьараш, тIемеи къахьегамеи ветеранийи колоннаш. Царна тIехьа хьагучабовл вайнаьха дувхар дихха хоза кийчбенна говрбаьреш.

Промышленни предприятешта юкъе хьалха йоагIа пятилетка планех къаьстта дика лоархIаеш йола г. Аргунера «Пищемаш» завода коллектив, цун тIехьа.

Колхозаштеи совхозаштеи юкъе хьалха «Шалинский» совхоза къахьегамхой боагIа.

Трибунана хьалхашка гIолла Iочакхбувла къахьегамхой Сийлахь-боккхача Октябра цIейца даькъала бувцаш, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара низ хьийнар кхо ца деш къахьега тIахьехаш аргI-аргIагIа къамаьл ду КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара У. А. Исмаилова, райисполкома председатела Л. С. Сайдаева.

Демонстраци чаккхьалча юрта клубашка кинофильмашка хьежаш, концерташка хьожаш, спортивни яхьашка дакъа лоацаш хилар шаьлахой.

Ачхой-Мартан

Итт-лагIча пятилетка тIехьара шу социалистически яхье дика толамаш гойташ чакхдоаккхаш боахк Ачхой-Мартановски района къахьегамхой. Укх шера итт бетта хьайбай продукташ яхарен кийчъярен тIехьа яьржача социалистически яхье кхоалагIа моттиг яьккхай цар. Цу къахьегама толамаша дог гIоздаьнна накъабаьхкаб уж Сийлахь-боккхача Октябра 63 шу дузача цIейна.

Октябра хетаьь митинг хьайийллар райисполкома председатела Мукаев Шамсудина Аламовича. Митинге дакъа лоацаш бола района къахьегамхой, тIема а къахьегама а ветеранаш, юртара интеллигенци, дешархой Октябра цIейца даькъала а бийца до дош делар КПСС райкома хьалхарча секретара Харчиков Абузяид Тазуевича.

Ше къамаьл деш Харчикова дийцар района къахьегамхоша даьхача толамех, КПСС XXVI съезда накъадоладаш хьалхашка латтача декхарех, уж кхоачашдара де дезачох.

Митинг чаккхьаьнначул тIехьагIа района художественни самодеятельноста доккхий концерт оттадир. Иштта сарралла салоIаш сакъердаш хилар района къахьегамхой.

Иштта Октябра хетаьь митингаш хилар республика кхыча районашка а.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктоахама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмий — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-86.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка